

СТОПАНСКА БАНКА
а.д. Битола

СО 50. седница
4.5.2023 година
Точка на дневен ред бр.2

Годишен извештај за 2022

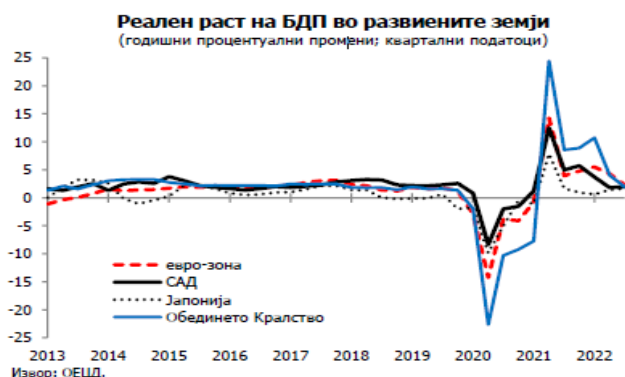
Март 2023 година

Содржина:

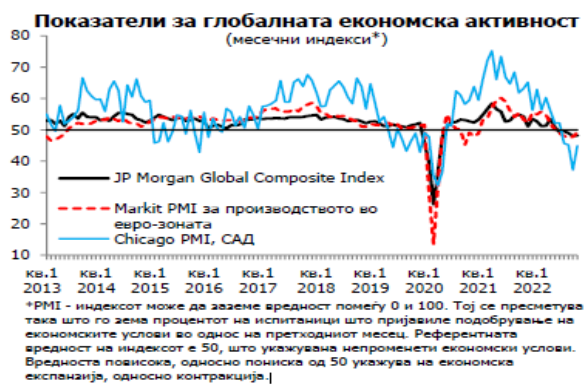
1. Макроекономско опкружување	2
2. Финансиски перформанси	5
2.1. Биланс на состојба	5
2.2. Биланс на успех	8
2.3. Клучни индикатори во работењето (KPI)	11
3. Активности по сегменти	12
3.1. Работа со правни лица	12
3.2. Работа со физички лица и микроклиенти	13
3.3. Правни работи и управување со Кабинет на Управен одбор	15
3.4. Организација и ИТ	16
3.5. Управување со ризици	19
3.6. Поддршка, финансии и управување со ликвидност	25
3.7. Усогласеност со прописи, човечки ресурси, АМЛ и ОСИС-лице	27
3.8. Процесирање, платен промет и картично работење	30
3.9. Управување со имот и безбедност	35
3.10. Маркетинг	36
3.11. Внатрешна ревизија	38
4. Извештај за корпоративно управување	39
4.1. Собрание на акционери	39
4.2. Надзорен одбор.....	40
4.3. Одбор за ревизија	45
4.4. Одбор за управување со ризици	47
4.5. Управен одбор	50
4.6. Одбор за надгледување на информативната технологија	53
4.7. Организациона структура	55
4.8. Усогласување на корпоративното управување со Кодексот за корпоративно управување на Стопанска банка а.д. Битола	56
4.9. Политика на наградување	57
4.10. Политика за користење услуги од надворешни лица	59
4.11. Политика за избегнување на потенцијалните судири на интереси	60
4.12. Известување за ESG, прашања од општествен интерес и соработка со засегнати страни	61
Прилог 1.....	63
Прилог 2.....	64
Прилог 3.....	65
Прилог 4.....	66

1. Макроекономско опкружување

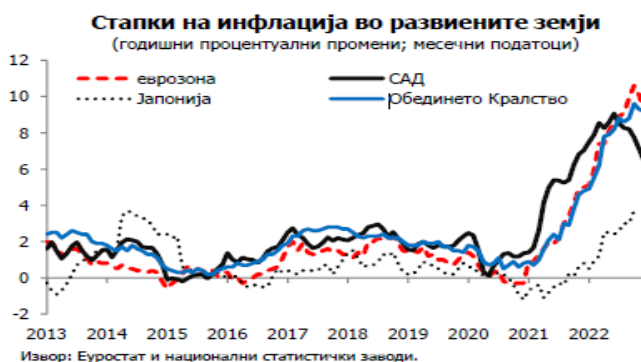
Глобалната економска активност во текот на 2022 година беше условена од неизвесноста и ризиците кои произлегоа од конфликтот меѓу Русија и Украина, со што дополнително се пролонгираа пазарните нарушувања настанати претходно со пандемијата од ковид 19. Санкциите наметнати кон и од Русија влијаа во насока на забавување на глобалниот економски раст, проблеми во синцирите на снабдување, енергетска криза и раст на нивото на цени, односно забрзана инфлација.

Просечната вредност на глобалниот индекс ПМИ во четвртото тримесечје изнесува 48,4 (49,9 во третото тримесечје), укажувајќи на пад на глобалната активност во наредниот период. На годишно ниво, падот на глобалниот индекс ПМИ изнесува 11,2%.¹

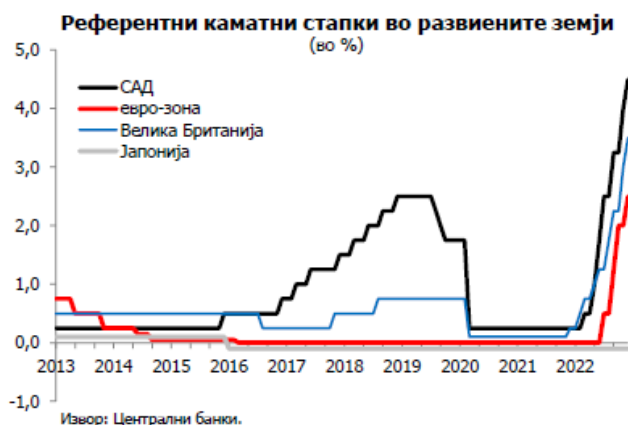
Еврозоната, како наш најзначаен трговски партнер, во третото тримесечје од 2022 година забележа забавен годишен економски раст од 2,3 % (4,2 % во второто тримесечје) во услови на помал придонес на потрошувачката на домаќинствата за растот и влошена нето-извозна побарувачка.

Во еврозоната, стапката на инфлација во четвртото тримесечје од 2022 година забрза и достигна 10,0 % (9,3 % во претходното тримесечје), како резултат на засилениот раст на цените кај прехранбената компонента и базичната инфлација, делумно неутрализиран од забавениот, но сè уште висок раст на цените на енергенсите.

¹ НБРСМ, Квартален извештај – февруари 2023 година (графиконите и податоци прикажани во овој дел се преземени од наведениот извор)

https://www.nbrm.mk/content/MPI%20publikacii/Istrazuvanje_Kvartalen_izvestaj_fevruari_2023.pdf

Што се однесува до поставеноста на **монетарната политика во светски рамки**, во услови на силни ценовни притисоци, развиените земји во последниот квартал од 2022 година продолжија со затегнување на монетарната политика. Така, ФЕД во два наврати ја зголеми референтната каматна стапка, и тоа за 0,75 п.п. во ноември и за 0,5 п.п. во декември, со што таа се движи во распон од 4,25 % до 4,5 %. ЕЦБ, во октомври ги зголеми трите основни каматни стапки за 0,75 п.п., а во

декември за дополнителни 0,5 п.п., со што каматните стапки на основните операции за рефинансирање на расположливите кредити преку ноќ и на расположливите депозити го достигнаа нивото од 2,5 %, 2,75 % и 2,0 %, соодветно.

Во согласност со објавените проценети податоци за БДП, **активноста во домашната економија** оствари реален раст од 2 % на годишна основа, што претставува забавување во однос на растот од 4 % во претходниот квартал. Во овој период дојдоа до израз неповолните ефекти од енергетската криза и од растот на трошоците кај одредени енергетски интензивни сектори од економијата, што доведе до забавен економски раст. Најголем негативен придонес кон растот имаа секторите индустрија и градежништво, додека трговијата, транспортот и угостителството дадоа позитивен придонес кон растот, иако претходно беа меѓу најпогодените дејности од ковид-кризата.

Годишната стапка на инфлација во 2022 година изнесува 14,2 %, со најголем придонес кон растот од категориите домашни цени поврзани со движењата на цените на примарните производи на светските берзи, понатаму од зголемувањето на цените од регулаторна природа, како и од постпандемичното надоместување на потрошувачката, особено кај дел од услугите. Ценовните притисоци и натаму главно се должат на фактори на страната на понудата, без поголеми притисоци од побарувачката.

Поместувањата на пазарот на труд во текот на третиот квартал од 2022 година, во еден дел ги одразуваат состојбите во економијата. Во услови на забавена економска активност, при висока неизвесност од развојот на војната во Украина и турбулентните движења на пазарот на енергија, **стапката на невработеност** забележа незначително надолно поместување споредено со претходен квартал, сведувајќи се на ниво од 14,3 %.

Што се однесува до **монетарната политика**, во текот на 2022 година НБРСМ водеше рестриктивна монетарна политика како одговор на растот на инфлацијата, а во насока на одржување среднорочна ценовна стабилност. За таа цел, од април 2022 година НБРСМ започна со постепено зголемување на основната каматна стапка, т.е. каматната стапка на благајничките записи. До крајот на 2022 година, основната каматна стапка на НБРСМ достигна ниво од 4,75 % што претставува зголемување од 3,5 п.п. во однос на почетокот на 2022 година, кога оваа каматна стапка изнесуваше само 1,25 %. Со оглед на монетарната стратегија на стабилен девизен курс на денарот во однос на еврото, промените во домашната монетарната политика ги следат и промените во монетарната политика на Европската централна банка. Ваквата монетарна поставеност беше поддржана и со

дополнителни мерки, односно со промени кај инструментот *задолжителна резерва*, насочени кон намалување на евроизацијата, но и поттикнување на кредитирањето на проекти за обновливи извори на енергија. Во текот на овој период беа донесени и системски мерки, односно беше воведен противцикличен заштитен слој на капиталот од 0,5 % за периодот од август до декември 2023 година, и од 0,75 % за првото тримесечје од 2024 година за изложеностите во Република Северна Македонија, па се воведени и одредби и за изложеностите кон други земји. Исто така, донесени се и макропрудентни инструменти за квалитетот на кредитната побарувачка на физичките лица, со што дополнително се јакнат заштитните механизми во банкарскиот систем.

Табела: Основни макроекономски показатели за Р Северна Македонија за 2022 година

	2021	1Q 2022	2Q 2022	3Q 2022	4Q 2022
Основни економски и надворешно-трговски показатели					
БДП (тековни цени, во милиони денари)	720.414	170.579	190.475	201.993	na
БДП (стапка на реален раст, во %)	3,9	2,2	4,0	2,0	na
Инфлација COICOP (просек на кумулативна основа, во %)	3,20	7,7	10,0	12,4	14,2
Буџетски биланс (% од БДП)	-5,4	-0,8	-0,4	-0,7	-2,3
Извоз на стоки (во милиони евра)	6.922,6	1.939,3	2.158,2	2.059,8	2.142,3
Увоз на стоки (во милиони евра)	9.638,3	2.839,1	3.138,2	3.024,3	3.123,6
Покриеност на увозот со извоз (во %)	71,8	68,3	68,8	68,1	68,6
Салдо на тековната сметка во Билансот на плаќања (во милиони евра)	-366,4	-388,8	-234,0	96,6	-246,2
Салдо на тековната сметка во Билансот на плаќања (% од БДП)	-3,1	-14,1	-7,6	2,9	na
Директни инвестиции (нето, во милиони евра)	387,5	111,7	137,7	181,8	239,0
Директни инвестиции (нето, % од БДП)	3,3	4	4,5	5,5	na
Бруто-надворешен долг (во милиони евра, крај на период)	9.576,6	9.976,5	10.353,8	11.077,3	na
Бруто-надворешен долг (% од БДП)	81,9	71,5	74,2	79,4	na
Стапка на невработеност (во %)	15,7	14,7	14,5	14,3	na
Основни монетарни показатели					
Каматна стапка на благајнички записи (крај на квартал, година)	1,25	1,25	2,00	3,00	4,75
Вкупни кредити (годишна стапка на раст)	8,3	9,8	10,0	9,9	9,4
Активни каматни стапки, денарски	4,9	4,6	4,6	4,7	4,7
Активни каматни стапки, девизни (агрегатна за девизни и денарски со девизна клаузула)	4,1	4,0	3,9	4,0	4,1
Вкупни депозити, со депозитни пари (годишна стапка на раст)	7,5	3,2	1,5	3,2	4,9
Пасивни каматни стапки, денарски	1,2	1,0	1,0	1,0	1,2
Пасивни каматни стапки, девизни (агрегатна за девизни и денарски со девизна клаузула)	0,5	0,4	0,4	0,4	0,50

Извор: НБРСМ и Државен завод за статистика

2. Финансиски перформанси

Во текот на 2022 година, Стопанска банка а.д. Битола (во понатамошниот текст: Банката) успешно го приспособуваше своето работење на промените во опкружувањето, посебно на околностите предизвикани од конфликтот меѓу Украина и Русија, вложувајќи максимални напори за понуда на производи и услуги што ќе одговараат на финансиските потреби на клиентите, од кои добар дел се погодени од енергетската криза и растот на општото ниво на цени. Фокусот беше ставен на зголемена прудентност во работењето, интензивирање на наплатата на побарувањата и понатамошна дигитализација. Резултатот беше релативно стабилно и профитабилно работење со нето-добивка од 29,95 милиони денари.

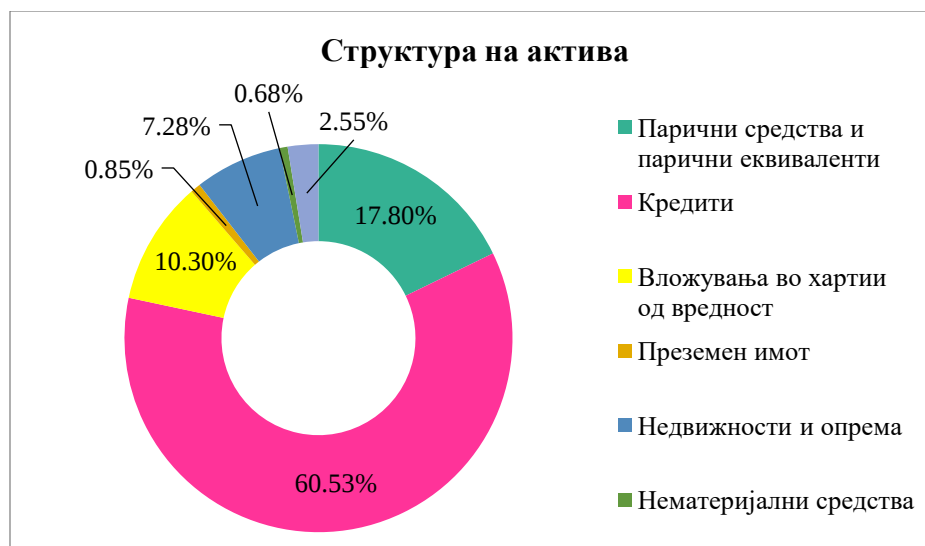
2.1. Биланс на состојба

Вкупната билансна сума на Банката на 31.12.2022 година (без комисионо работење) изнесуваше 11.711,21 милиони денари. Во структурата на активата најголемо учество од 60,53 % традиционално имаат кредитите, додека на страната на изворите, депозитите зафаќаат дури 79,52 %. Во услови на голема глобална економска неизвесност кога централните банки ги зајакнуваат системските мерки за подигнување на стабилноста и отпорноста на шокови на банките, Стопанска банка а.д. Битола во 2022 година значително ги зајакна капиталот и резервите преку распоредувањето на добивката од претходната година во износ од 345,10 милиони денари во задржана добивка. Со тоа стапката на адекватност на капиталот, со 31.12.2022 година достигна рекордни 20,73 % што е над просекот на ниво на банкарски сектор, каде што овој показател изнесуваше 17,70 %.

Остварувањето, годишните промени и структурата на позначајните позиции од **активата на Билансот на состојба**, следуваат:

Табела: Динамика и структура на позначајни позиции од активата на Билансот на состојба

(во 000 денари)	31.12.2021	31.12.2022	Годишна промена		Структура	
			износ	%	2021	2022
Парични средства и парични еквиваленти	3.451.336	2.085.126	-1.366.210	-39,58%	28,72%	17,80%
Кредити	6.941.561	7.089.318	147.757	2,13%	57,77%	60,53%
Вложувања во хартии од вредност	284.174	1.206.808	922.634	324,67%	2,36%	10,30%
Преземен имот	119.919	99.904	-20.015	-16,69%	1,00%	0,85%
Недвижности и опрема	879.837	852.536	-27.301	-3,10%	7,32%	7,28%
Нематеријални средства	72.648	79.203	6.555	9,02%	0,60%	0,68%
Останати средства	266.908	298.311	31.403	11,77%	2,22%	2,55%
ВКУПНО СРЕДСТВА	12.016.383	11.711.206	-305.177	-2,54%	100,00%	100,00%

Паричните средства и паричните еквиваленти се намалени за 39,58 % споредено со 2021 година. Ваквата реализација делумно се должи и на реструктурирање на ликвидните средства преку пренасочување на дел од средствата чувани во депозитите преку ноќ во НБРСМ во вложувања во хартии од вредност, односно државни записи како позиција со повисок каматен принос. Во текот на цела 2022 година, управувањето со паричните средства и еквиваленти беше во функција на одржување на ликвидноста и просечното ниво на задолжителна резерва.

Кредитите на клиенти во вкупен износ бележат зголемување од 147,76 милиони денари, односно 2,13 %. Анализирани по сектори, носител на годишниот раст се кредитите на физички лица кои пораснаа за 6,99 %, со што во целост се компензираше намалувањето од 2,64 % кај кредитите на нефинансиски правни лица. За разлика од долгорочниот фокус, а имајќи ги предвид и тешките економски услови во домашната и глобалната економија, краткорочните заложби на Банката ги следеа сигналите на монетарната политика, така што напорите беа насочени кон зголемена наплата на побарувања и диверзификација на изложеноста на кредитен ризик преку подинамично кредитирање на физички лица.

Преземениот имот на крајот од 2022 година изнесуваше 99,90 милиони денари, што претставува намалување од 16,69 % споредено со 31.12.2021 година. Намалувањето се должи на засилени активности за продажба на преземен имот, а тоа влијае во насока на подобрување на квалитетот на активата ослободувајќи некаматносни средства кои понатаму се пренасочуваа во каматносни позиции. Во текот на цела 2022 година, управувањето со преземениот имот и издвојувањето на загуба за оштетување на преземениот имот се одвиваше во согласност со регулативата на НБРСМ.

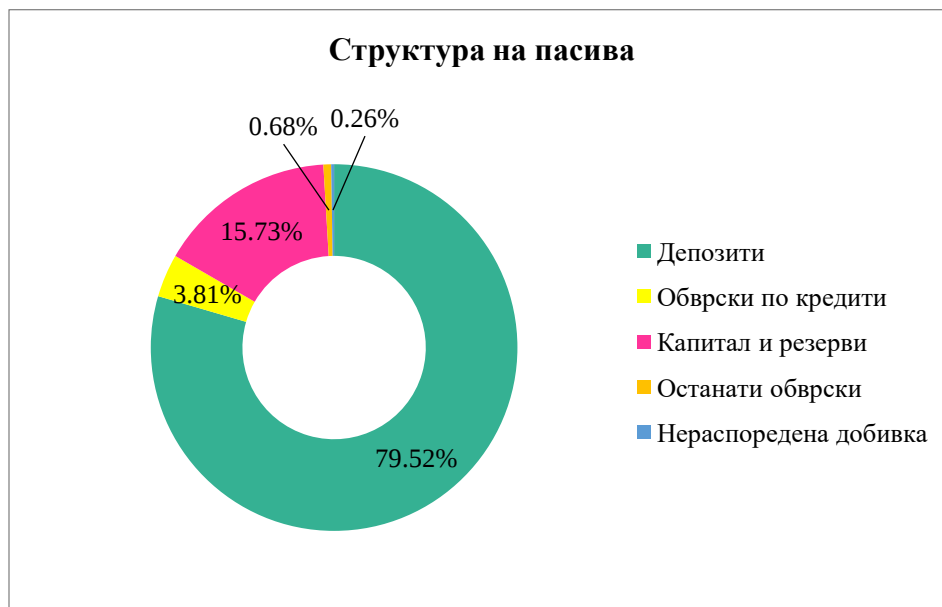
Недвижностите и опремата бележат намалување од 3,10 %, односно 27,30 милиони денари, следствено на продажба на дел од сопствениот имот на банката – деловен простор во Скопје, како и соодветна пресметка на амортизација на постоечките деловни објекти и опрема. Кај **нематеријалните средства** е регистриран раст од 6,56 милиони денари, односно 9,02 %, што се должи на континуирани активности за надградба и развој на ИТ-системот, како и усогласување со растечките регулаторни барања.

Во категоријата **останати средства**, најголемо учество имаат авансите за исплата на пензии кои се обезбедуваат од средства на Банката со цел да се излезе в пресрет на клиентите пензионери за предвремена исплата на пензиите. Покрај авансите за пензии, во оваа позиции се вклучени и побарувањата за провизии, побарувањата од купувачи и останати побарувања. Останатите средства се повисоки за 11,77 %, односно 31,40 милиони денари споредено со 31.12.2021 година.

На страната на изворите, динамиката и структурата на клучните позиции од **пасивата на Билансот на состојба**, следуваат:

Табела: Динамика и структура на позначајни позиции од пасивата на Билансот на состојба

(во 000 денари)	31.12.2021	31.12.2022	Годишна промена		Структура	
			износ	%	2021	2022
Депозити	9.657.208	9.313.134	-344.074	-3,56%	80,37%	79,52%
Обврски по кредити	386.287	445.812	59.525	15,41%	3,21%	3,81%
Капитал и резерви	1.497.971	1.842.445	344.474	23,00%	12,47%	15,73%
Останати обврски	129.813	79.869	-49.944	-38,47%	1,08%	0,68%
Нераспоредена добивка	345.104	29.945	-315.159	-91,32%	2,87%	0,26%
ВКУПНО ОБВРСКИ, КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ	12.016.383	11.711.206	-305.177	-2,54%	100,00%	100,00%

Депозитите како позиција со најголемо учество во вкупните извори, се помали за 344,07 милиони денари, односно за 3,56 % на годишна основа. Анализирани од аспект на структурата, намалувањето во целост произлегува од пониски депозити на нефинансиски и финансиски правни субјекти. Со оглед на тешките услови за стопанисување во текот на 2022 година, особено од аспект на раст на цената на енергенсите, голем број правни лица се соочија со ликвидносни проблеми и потреба за повлекување на депозитите заради намиравање на тековни обврски. Што се однесува до депозитите на домаќинства кои го

сочинуваат стабилното депозитно јадро и кај коишто ризикот од концентрација е мал, регистриран е годишен раст од 357,88 милиони денари, односно 6,46 %.

Обврските по кредити, во чија структура најголемо учество имаат обврските по кредитни линии администрирани од РБСМ, на крајот на 2022 година изнесуваат 445,81 милиони денари, со годишно зголемување од 15,41 %. Во текот на 2022 година беа склучени рамковни договори со Развојна банка на Северна Македонија за учество во програмата за кредитирање на обртни средства за зголемени цени на енергенси и за учество во програмата за финансирање на проекти за енергетска ефикасност (ЕЕ) и за обновливи извори на енергија (ОИЕ) во вкупен износ од 2,07 милиони евра.

Капиталот и резервите во 2022 година го продолжуваат повеќегодишниот растечки тренд, одразувајќи го позитивниот финансиски резултат од претходната година кој, во согласност со Одлуката од Собрание на акционери за употреба и распоред на остварената добивка за 2022 година во износ од 345,10 милиони денари, беше во целост распореден во задржана добивка. Со тоа стапката на адекватност на капиталот на 31.12.2022 година достигна 20,73 % што е силен показател за стабилноста на Банката и потенцијалот за понатамошен раст и развој особено преку подинамично кредитирање како основа за профитабилно работење.

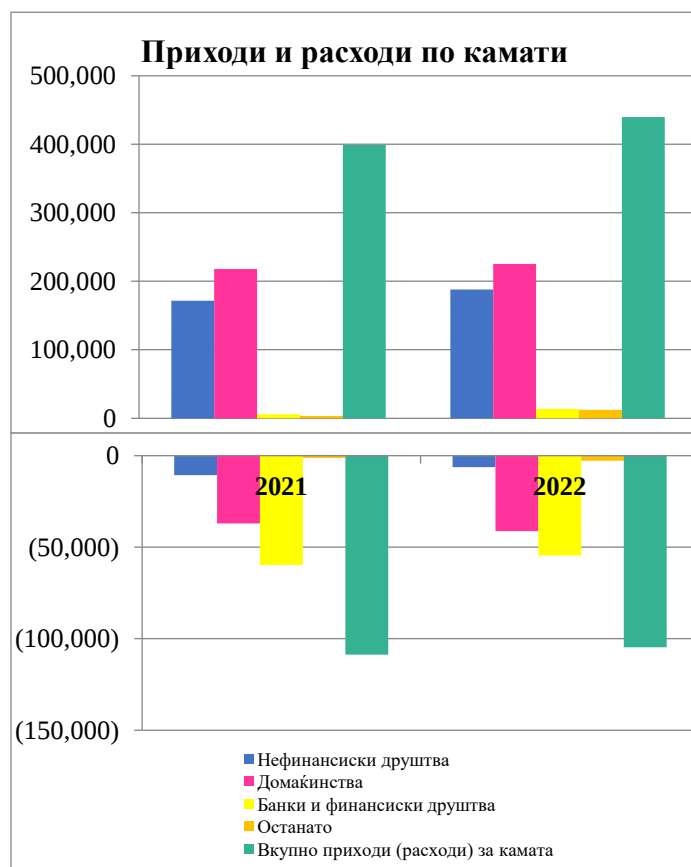
Останатите обврски изнесуваат 79,87 милиони денари и на годишна основа се пониски за 38,47 %. Во оваа позиција се вклучени следните обврски: обврски врз основа на провизија, обврски кон добавувачи, разграничени приходи, посебна резерва за вонбилансна изложеност, обврски по даноци и останати обврски.

2.2. Биланс на успех

Стопанска банка а.д. Битола за 2022 година оствари позитивен финансиски резултат односно нето-добивка во износ од 29,95 милиони денари, додека финансискиот резултат од оперативно работење пред исправка на вредност е уште поголем и изнесува 97,11 милиони денари. Ваквата реализација се должи на способноста за проактивно дејствување во отежнати услови на стопанисување, кои се одразија врз работењето на голем дел од клиентите, засилени активности за наплата на нефункционални и отпишани побарувања што генерираа солиден приход со висок придонес во вкупниот позитивен финансиски резултат, воведување конкурентни услови во традиционалните банкарски производи за кредитирање на правни лица, физички лица и микроклиенти, понуда на иновативни депозитни производи, како и позитивен ефект кај загубата за оштетување на нефинансиските средства.

Табела: Биланс на успех

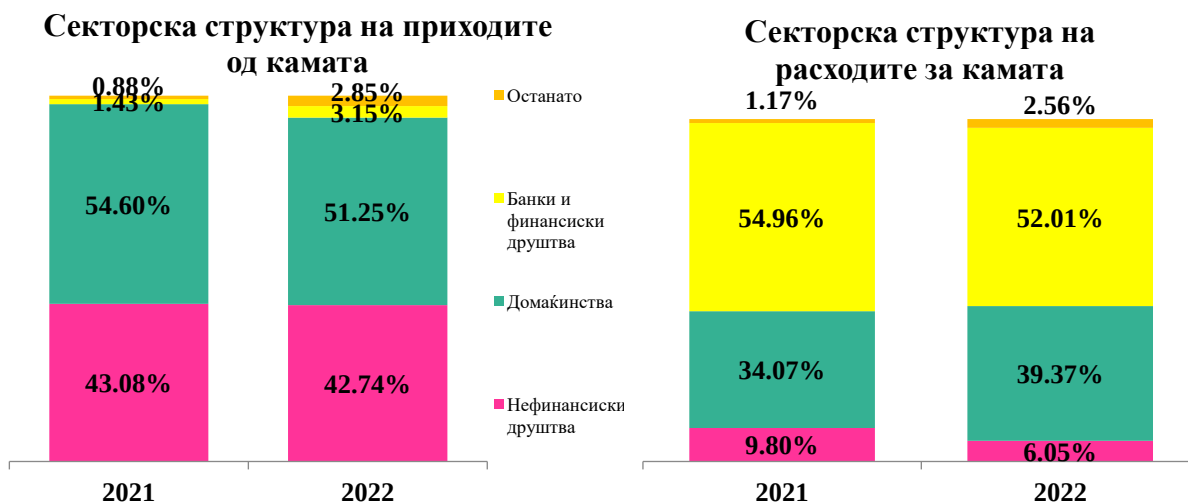
(во 000 денари)	2021	2022	Годишна промена	
			износ	%
Нето-приходи од камата	290.422	334.903	44.481	15,32%
Нето-приходи од провизија и надоместоци	152.330	143.873	-8.457	-5,55%
Нето-курсни разлики	26.062	25.305	-757	-2,90%
Останати приходи од дејноста	28.400	37.578	9.178	32,32%
Трошоци за вработени	-167.134	-175.282	-8.148	4,88%
Останати расходи од дејноста и амортизација	-245.172	-269.262	-24.091	9,83%
Исправка на вредноста на финансиските средства, на нето-основа	281.166	-77.091	-358.257	-127,42%
Загуба за оштетување на нефинансиските средства, на нето-основа	18.210	12.749	-5.461	-29,99%
Бруто-добивка	384.284	32.773	-351.511	-91,47%
Данок на добивка	-39.180	-2.828	36.352	-92,78%
Нето-добивка	345.104	29.945	-315.159	-91,32%

Нето-приходите од камата на Банката се повисоки за 15,32 % односно 44,48 милиони денари, паралелно со зголемувањето на основната каматна стапка на НБРСМ.

Од аспект на секторска структура, најголемо учество имаат приходите од камата на нефинансиски правни лица и домаќинства кои се зголемени за 9,30 % и 3,40 %, соодветно. Растот генерално се должи на зголемена кредитна активност кај секторот домаќинства и растот на референтната каматна стапка.

На страната на расходите за камата, раст е регистриран кај секторот домаќинства паралелно со зголемените депозити од оваа група на клиенти, додека намалување има кај расходите по камата од нефинансиски и финансиски правни лица.

Нето-приходите од провизии и надоместоци изнесуваат 143,87 милиони денари, а во однос на минатата година бележат намалување од 5,55 %. Притоа приходите од провизии и надоместоци се помали за 1,32 милиони денари, односно 0,61 %, а расходите за провизии и надоместоци се повисоки за 7,13 милиони денари, односно 10,76 %. Растот на расходите за провизии и надоместоци главно произлегува од работата со платежните картички, паралелно со зголемените тарифи на провајдерите Visa и Master.

Нето-приходите од курсни разлики во 2022 година се позитивни во износ од 25,31 милиони денари и пониски за само 0,76 милиони денари, односно 2,90 % споредено со истите од минатата година.

Останатите приходи од дејноста се повисоки за 9,18 милиони денари, односно 32,32 % во споредба со 2021 година, како резултат на остварени капитални добивки од продажба на преземен имот.

Трошоците за вработени за 2022 година изнесуваат 175,28 милиони денари и бележат зголемување од 8,15 милиони денари, односно 4,88 % во однос на претходната година, што се должи на зголемен број вработени.

Останатите расходи од дејноста и амортизацијата се зголемени за 24,09 милиони денари, односно за 9,83 % на годишна основа. Зголемувањето во најголема мера се должи на повисоки расходи од дејност за 16,55 милиони денари паралелно со зголемените цени на енергенсите, зголемени трошоци за тековно и инвестициско одржување на електричните сметачи и опремата (одржување софтвер), како и на вкalkулираните растечките цени во договорите со надворешни добавувачи на услуги. Амортизацијата е зголемена за 7,55 милиони денари, одразувајќи ги промените во недвижностите и опремата.

Според проценките за квалитетот на кредитното портфолио во значително тешки економски услови за клиентите на Банката, **исправката на вредноста на финансиските средства на нето-основа** во 2022 година изнесуваше -77,09 милиони денари. За разлика од

извештајната година, во 2021 година беше извршено еднократно ослободување на исправка на вредност од наплата на претходно отпишано побарување, од каде што произлегува разликата во реализираната нето-исправка на вредност во двете споредбени години.

Загубата поради оштетување на нефинансиските средства, на нето-основа е позитивна во износ од 12,75 милиони денари, што се должи на продажба на дел од преземениот имот и ослободување на претходно издвоената исправка на вредност во согласност со регулативата на НБРСМ.

2.3. Клучни индикатори во работењето (KPI)

Показатели за работењето на Стопанска банка а.д. Битола (во илјади денари и %)	31.12.2021	31.12.2022	Годишна промена
Финансиска состојба			
Вкупна актива	12.016.383	11.711.206	-2,54%
Нето-кредити	6.941.561	7.089.318	2,13%
Вкупни депозити	9.657.208	9.313.134	-3,56%
Капитал и резерви	1.497.971	1.842.445	23,00%
Нето-кредити / вкупни депозити	71,88%	76,12%	4,24 пп
Преземен имот / вкупна актива	1,00%	0,85%	-0,14 пп
Нето-кредити / вкупна актива	57,77%	60,53%	2,77 пп
Вкупни депозити / вкупна актива	80,37%	79,52%	-0,84 пп
Квалитет на кредитно портфолио			
(Изложеност за која не е определена исправка на вредност, А и Б) / Вкупна кредитна изложеност	96,66%	96,85%	0,19 пп
(В,Г и Д) / Вкупна кредитна изложеност	3,34%	3,15%	-0,19 пп
Д / Вкупна кредитна изложеност	1,59%	1,71%	0,12 пп
Д / Сопствени средства	11,53%	10,20%	-1,33 пп
Пресметана исправка на вредност и посебна резерва / Вкупна кредитна изложеност	3,34%	3,42%	0,08 пп
Нефункционални кредити / Вкупни кредити (кредити кон нефинансиски субјекти)	4,54%	4,28%	-0,26 пп
Покриеност на нефункционалните кредити со исправката на вредност на кредити (нефинансиски субјекти)	107,56%	113,53%	5,97 пп
Профитабилност и ефикасност			
Финансиски резултат пред оданочување (брuto)	384.284	32.773	-91,47%
Финансиски резултат по оданочување (нето)	345.104	29.945	-91,32%
Стапка на поврат на капиталот (ROE) по оданочување	23,04%	1,63%	-21,41 пп
Стапка на поврат на активата (ROA) по оданочување	2,87%	0,26%	-2,62 пп
Оперативни трошоци / Вкупни оперативни приходи (Cost-to-income)	79,14%	80,83%	1,69 пп
Исправка на вредност за финансиски и нефинансиски средства / Нето-каматен приход	-103,08%	19,21%	122,30 пп
Нето-каматен приход / Вкупни оперативни приходи	62,07%	66,85%	4,78 пп
Нето-приходи од провизија / Вкупни оперативни приходи	32,56%	28,72%	-3,84 пп
Трошоци за вработени / Нето-приходи од провизија	109,72%	121,83%	12,11 пп

Трошоци за вработени / Вкупни оперативни расходи	45,14%	43,29%	-1,85 пп
Нето-каматна маргина	3,15%	3,66%	0,51 пп
Капитализираност			
Сопствени средства	1.497.971	1.842.445	23,00%
Стапка на адекватност на капиталот	17,70%	20,73%	3,03 пп
Основен капитал / Актива пондерирана по ризици	17,70%	20,73%	3,03 пп
Редовен основен капитал / Актива пондерирана по ризици	17,70%	20,73%	3,03 пп
Пазарно учество			
Вкупна актива	1,85%	1,71%	-0,14 пп
Бруто-кредити на нефинансиски субјекти	1,87%	1,74%	-0,13 пп
Депозити од нефинансиски субјекти	1,61%	1,55%	-0,06 пп
Останати податоци			
Број на експозитури и шалтери	20	20	0
Број на банкомати	45	51	6
Број на вработени	199	224	25
Просечна годишна цена на тргувани акции на СТББТ	3,17	2,82	-11,04%
Книговодствена вредност по акција	3,83	4,71	23,00%
Заработка по акција	0,88	0,08	-91,32%

3. Активности по сегменти

Деловното работење ги опфаќа активностите кои се извршуваат по клучни сегменти од работењето, а во согласност со организациската поставеност во Банката. И во текот 2021 година, Стопанска банка а.д. Битола континуирано го приспособуваше своето работење на ситуација предизвикана од пандемијата ковид-19, која силно влијаеше на целокупниот домашен и глобален економски амбиент. Задржувајќи го фокусот кон остварување на клучните стратешки цели, Банката пред сè дејствуваше во насока на наплата на дел од нефункционалните и отпишаните побарувања, истовремено продолжувајќи со кредитна поддршка на правните субјекти и на домаќинствата, а при тоа максимално залагајќи се за безбедност на клиентите при користењето на услугите на Банката, како и за безбедност на вработените на работните места.

3.1. Работа со правни лица

Како што е сублимирано и во делот за макроекономско опкружување, изминатата 2022 година беше тешка кризна година за бизнисите, кои се соочија со драстично зголемени цени за набавка на сировини потребни за производство, зголемени трошоци за електрична енергија, кои влијаеа на нивните планови за продажба и остварување на планираното ниво на приходи. Имајќи ги предвид сите овие предизвици, Банката ги следеше своите клиенти, одржуваше постојани контакти и посети, сè со цел навремени информации за поединечните бизниси, насоки и совети за понатамошните текови при работењето, економичност, остварување приходи, како и редовно и навремено сервисирање на кредитните обврски. И во текот 2022 година Банката имаше индивидуален пристап со клиентите преку редовен мониторинг на финансискиот капацитет на истите. Тековните активности во врска со

процесите, процедурите, известувања наменети за регулаторот и менаџментот, беа редовно и навремено изготвени во деловната 2022 година.

Со цел да излезе в пресрет на корпоративните клиенти и да им ги олесни проблемите од зголемените цени на енергенси, Банката склучи рамковни договори со Развојна банка на Северна Македонија, со цел пристап до кредитни линии преку кои ќе им се помогне на бизнисите кои имаат зголемени трошоци за потрошена електрична енергија со поволни услови (субвенционирана каматна стапка за Банката и каматна стапка од 0,00 % до крајните корисници). Воедно, Банката го следеше и трендот, побарувачката и заинтересираноста за инвестиции во обновливи извори на енергија, со што креираше продукти, а ги искористи и повољностите од РБСМ за ниски каматни стапки за привлекување повеќе клиенти и проекти, зајакнувајќи ја својата пазарна позиција на ниво на другите конкурентски банки. Во 2022 година Банката го продолжи својот континуитет да реализира кредити и инвестиции во земјоделството кои се подржани од УСАИД-гарантната шема.

Банката во текот на 2022 година водеше политика на дисперзија на ризик, подинамично кредитирање на домаќинства и прудентно кредитирање на правни лица со фокус на квалитетни проекти на бонитетни клиенти, така што **кредитите на правни лица** забележаа благо намалување од 2,64 %. Значајно е што и покрај тоа, во 2022 година е остварен значителен пораст на нето-приходи по основ на камати од нефинансиски правни лица во однос на минатата година, кои се зголемиле за 9,30 %, додека, пак, остварените нето-приходи од провизии и надоместоци го задржуваат приближно истото ниво како и минатата 2021 година. Со оглед на тешките услови за стопанисување, особено од аспект на раст на цената на енергенсите, голем број правни лица се соочија со ликвидносни проблеми и потреба за повлекување на депозитите заради намирање на тековни обврски, така што **депозитите од правни лица** се намалија за 17,72 % на годишна основа.

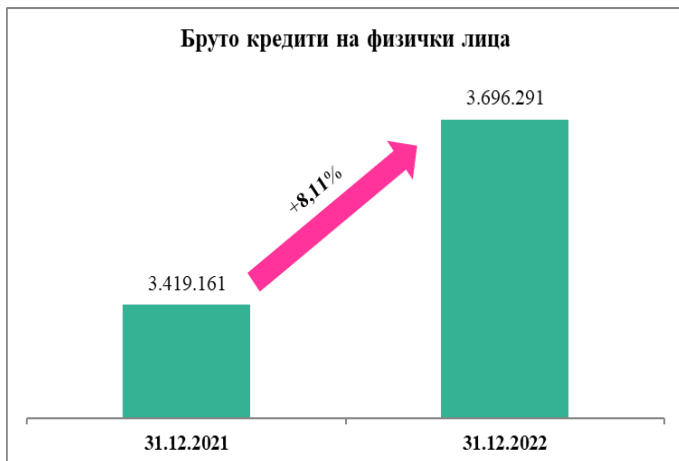
Следејќи ги трендовите во економијата, Банката кон крајот на 2022 година направи симулација со која изврши промена во пресметката на каматните стапки за правни лица со можност за користење на благајничките записи како варијабла во калкулацијата на каматните стапки до крајните корисници. Банката и во наредната година ќе продолжи со следење на благајничките записи, референтната каматна стапка и однесувањето на деловните банки кон креирање на активните каматни стапки.

3.2. Работа со физички лица и микроклиенти

Во делот кредитирање на население, во текот на 2022 година се бележи пораст во остварувањето во однос на 2021 година, на нето-основа за 6,99 %, што е резултат на стратешката определба на Банката за поголема диверзификација на ризик преку подинамично кредитирање на физички лица споредено со правни субјекти. Во насока на поинтензивно кредитирање, Банката во текот на годината ги приспособуваше условите за потрошувачки кредити сè со цел приспособување кон конкурентските услови, а воедно ги модифицираше и условите за останатите типови кредити да одговараат на потребите на клиентите. Како и во претходната година така и во 2022 година се стимулираше користењето на платежните картички (дебитни и кредитни), дозволено пречекорување и специјален лимит поврзан со Мастер дебит. Дигиталните сервиси (електронско банкарство, Bank2Go и СМС-известување) бележат исто така пораст и се нудеа паралелно со секое ново воспоставување деловен однос на клиент или како дел од пакет на производи. Кредитите со

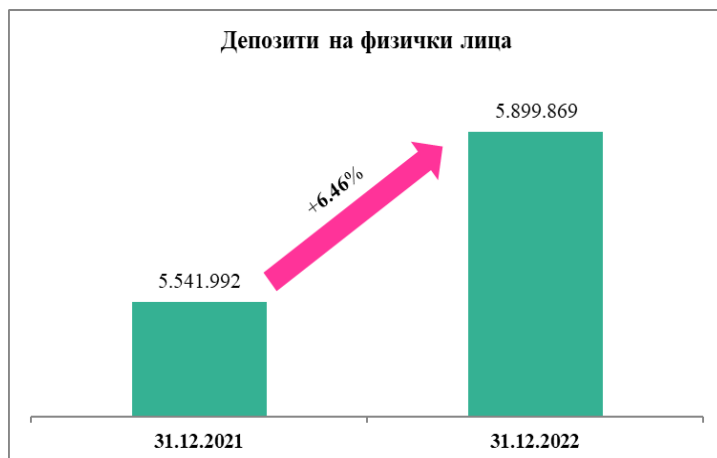
ризикополиси за осигурување континуирано растат, пред сè поради пониската каматна стапка во споредба со редовните услови за кредити без ризикополиса. Во 2022 година, интересот за наменски кредити продолжи - проширена е соработката со КБ „Ацибадем Систина“ и воведени се нови наменски земјоделски кредити.

Следствено на тоа, **бруто-кредитите на физички лица** на годишна основа регистрираа раст од 8,11 %, односно 277,13 милиони денари. Со тоа учеството на овие кредити во вкупната актива на Банката достигна 31,56 %. Ваквото остварување придонесува кон остварување на долгорочната цел за диверзификација на кредитното портфолио и намалување на ризикот од концентрација. Ова од причина што овој сегмент од работењето покажува пониско просечно ниво на ризик, пониска стапка на миграција од редовно на нефункционално портфолио и поголема дисциплина во отплатата на обврските. Од аспект на структурата на кредити по типови, зголемено е учеството на потрошувачките кредити за сметка на учеството на другите кредити.

Имајќи го предвид намаленото ниво на ликвидност, високите инфлаторни движења и општата криза која ја одбележа цела изминатата година, значајно е што во текот на 2022 година продолжува растечкиот тренд на депозитите на физички лица, што ја потврдува стабилноста на Банката и довербата на штедачите. Банката повеќе пати во текот на годината изврши ревидирање на каматните стапки на депозитите, пред сè промовираќи го штедењето во денари.

Следствено на ова, **депозитите на физички лица** беа зголемени за 357,88 милиони денари, односно за 6,46 %. Депозитите од физички лица и во текот на 2022 година беа доминантен извор на финансирање, достигнувајќи највисоко ниво од 5.899,87 милиони денари и учество од 50,38 % во вкупната пасива на Банката. Од аспект на структурата на депозити, средствата на тековните сметки на

домаќинствата пораснаа за 12,44 %, што е особено поволно од аспект на цена на изворите, имајќи предвид дека се работи за релативно евтин извор на финансирање. Орочените депозити како извор на финансирање бележат намалување за 6,32 %, при што учеството на оваа категорија депозити како стабилен извор на финансирање во вкупните депозити на

домаќинства достигна 47,59 %. Персоналниот пристап кон секој клиент и брзината на услужување беа и ќе останат клучни предности на Банката во сегментот население.

Работењето со **микроклиенти**, правни лица во рамки на експозитурите, во текот на 2022 година беше на задоволително ниво, со остварување од приближно 94,00 % од поставениот план. Во тековната 2022 година, во најголем дел компаниите покажаа потреба од обртни средства за подобрување на нивната ликвидност, а во многу помал дел за финансирање инвестициски проекти или набавка на постојани средства. Неисполнување на планот главно се должеше на подобрите услови кои ги нуди конкуренцијата, како што се пониски камати, соодносот на обезбедување и рочноста на пласмани обезбедени со меница.

3.3. Правни работи и управување со Кабинетот на Управниот одбор

Постапувањата во делот **Служба за правни работи** во текот на 2022 година подразбираат правна вклученост во сите сегменти од секојдневното банкарско работење, како и вклученост во претставувањето на Банката во органите и институциите пред кои Банката ги остварува или заштитува своите права. Клучни активности кои се спроведуваа во 2022 година се:

- водење судски спорови пред стварно и месно надлежните судови;
- склучување нотарски акти / солемнизации во насока на обезбедување на побарувањата што произлегуваат од одобрените кредитни продукти;
- подготовка на договори во врска со правните активности или облигационите односи на Банката со трети лица;
- преземање правни дејства за наплата на проблематични кредити и останати кредитни изложености;
- воспоставување вонсудски спогодби со тужени / должници.

Она кон што Службата за правни работи особено беше насочена, е наплатата на сомнителни и спорни побарувања преку преземање конкретни мерки за наплата преку надлежни извршители.

Во текот на 2022 година беа започнати 105 (сто и пет) извршни постапки, од кои поголемиот број беа во целост завршени, односно наплатени. Како резултат на засилените активности на Службата за правни работи, вкупната наплата на сомнителните и спорните побарувања во надлежност на Службата за тековната 2022 година изнесуваше 199,34 милиони денари.

Ваквата посветеност на Службата за правни работи во ниеден случај не значеше и запоставување на другите активности, особено во делот на воспоставување заложни права во корист на Стопанска банка а.д. Битола, во кои Службата беше активно вклучена во делот на кредитирањето на Банката. Истото се однесува и во делот за проверка и подготовка на договори во врска со правните активности или облигационите односи на Банката со трети лица, со што во рамките на договорите беа вклучени заштитни одредби и клаузули со кои во значителна мерка се засили правната сигурност и се намали правниот ризик на кој евентуално би се изложила Банката.

Во делот на водење на судските постапки, Службата за правни работи потпомогната од адвокатските канцеларии со кои Банката има воспоставена соработка, активно беше вклучена во преземање правни дејствија што придонесоа за подобрување на положбата на Банката пред сите надлежни судски инстанции.

Во доменот на управување со **Кабинетот на Управниот одбор**, континуирано се преземаа дејствија за остварување на активностите поврзани со работата на Управниот одбор, како и останатите одбори на Банката. Активен ангажман беше посветен на организацијата и одржување на седницата на Годишното собрание на акционери на Банката. Воедно беа организирани и редовните седници на Надзорниот одбор, Одборот за управување со ризици, Одборот за ревизија, АЛКО-одборот и Одборот за надгледување на информативната технологија. Службата за управување со Кабинетот на Управниот одбор беше задолжена и за навремено изготвување на записниците, заклучоците, одлуките и препораките од одржаните седниците на секој од погоренаведените одбори.

И во текот на 2022 година, Службата за управување со Кабинетот на УО во континуитет ги следеше мандатите на сите лица со посебни права и одговорности.

Од страна на Службата за управување со Кабинетот на Управниот одбор, во текот на 2022 година пред НБРСМ беше подготвена целокупната документација и беа поведени постапките за повторно именување на членовите на Управниот одбор на Банката, односно за членот на УО д-р Гордана Балтовска и претседателот на УО д-р Владимир Ефтимоски. Исто така, во текот на 2022 година, од страна на Службата за управување со Кабинетот на Управниот одбор беше подготвена целокупната документација и беа поведени постапки за добивање претходна согласност за именување на членови на НО на Банката во согласност со Одлуката донесена на Годишното собрание на акционери.

Во 2022 година, од УО на Банката беа именувани и двајца секторски директори, директор на Секторот за поддршка и финансии и нов директор на Секторот за управување со ризици, за чие именување беше доставена соодветна документација, со цел УО да може да направи соодветна оцена и избор. Како резултат на тоа, беше направен и нивниот избор за членови на ОУР, со што составот на ОУР се докомплетира во согласност со Статутот. Воедно новоименуваниот директор на Секторот за поддршка и финансии беше именуван за член на АЛКО.

Поради истек на мандатот на еден од членовите на Одборот за ревизија од редот на членовите на НО, од страна на Службата за управување со Кабинетот на УО се направи подготовка на документација за избор и персонално докомплетирање на составот на Одборот за ревизија од страна на Надзорниот одбор. Поради настанати кадровски измени, беше направена и измена на Одлуката за именување на членови на ОНИТ.

Службата за управување со Кабинетот на УО изврши измена и ревидираше дел од интерните акти според измените во законската и подзаконската регулатива. Воедно беа изработени потребните интерни акти за усогласување со Кодексот за добро корпоративно управување на акционерски друштва кои котираат на берза. Во текот на 2022 година беа направени потребните ревидирања на интерните акти, процедури и политики во надлежност на Управниот и Надзорниот одбор.

3.4. Организација и ИТ

Во областа на **информатичката технологија**, со цел подобрување на функционалноста на ИТ-процесите, подобрување на услугите што ги дава Банката, како и надминување на ризиците произлезени од анализата на сигурноста на информативниот систем на Банката, во 2022 година беа реализирани голем број активности. Дел од активностите се:

- имплементација на нови апликативни функционалности во *Business process management* информативниот систем во рамки на постоечки модули и имплементирање на нов модул за процесот опишан од Секторот за работа со физички лица и микроклиенти;
- континуирано ревидирање и управување со кориснички привилегии на апликативно ниво заради подобро евидентирање и зголемување на нивото на сигурност на ИС;
- проектно имплементирање на процес на комплетна надградба на системот за електронско банкарство на постоечките и развој на нови функционалности со вклучено зголемување на нивото на сигурност и мониторирање на активностите со интеграција на софистициран интелегентен систем за проверки и проактивни контроли;
- иницирана е имплементација на ново посовремено апликативно решение за управување со основни средства, материјално работење и автоматизиран процес на мобилно реализирање на процесот на попишување на основни средства;
- имплементација на сигурносни подобрувања за гранулација на привилегии во апликативното софтверско решение *Aseba Treasury Solution*;
- иницирана е имплементација на надградба на јавната веб-страница на Банката од сигурносен и функционално управувачки и визуелен аспект;
- иницирана е имплементација на значајна надградба на апликацијата за АТМ-мониторинг;
- подобрување на репортинг-сервисите во Банката со унапредување на постојните извештаи и дефинирање нови;
- имплементација на ново решение за AML во потполно нова платформа и онлајн технологија на функционирање;
- технолошко приспособување на апликативно решение за девизен платен промет кон нови SWIFT-стандарди за размена на пораки;
- воведени функционалности што произлегуваат од законските и регулаторните измени;
- преземени конкретни активности за поддршка на работењето во секторите/службите/експозитурите;
- воведување дополнителни заштитни механизми на системите, со цел унапредување на сигурноста на информативниот систем;
- воспоставување дополнителни сервиси на страна на резервна локација, со цел подобрување на Планот на континуитет на Банката;
- консолидација со централизација на сервери на системско, апликативно и ниво на управување со бази на податоци;
- континуирано ревидирање и управување со кориснички привилегии на системско и мрежно ниво заради подобро евидентирање и зголемување на нивото на сигурност на ИС;
- континуирана реализација на активности за системска и клиентска поддршка заради подобрување и непречено извршување на работењето во секторите/службите/експозитурите;
- надградба и имплементација на лиценцниот модел за системот за резервни копии *Veeam Availability Suite Enterprise* и вклучување лиценци за дополнителни функционалности, како што е: *Continuous Data Protection (CDP)* - континуирана репликација на податоци од примарна на ДР-локација со минимално доцнење;

- надградба и имплементација на лиценцниот модел на VMware Vcenter сервер за ДР-локација, со цел зголемување на нивото на редундантност на околината за виртуелизација со што се добиваат дополнителни можности за репликација и ресторирање на резервните копии на ДР-локација;
- набавка на хардвер – *бекап* сервери за примарна и ДР-локација со цел замена на амортизирана опрема, зголемување на капацитетот за складирање на *бекапи* на двете локации, како и овозможување на дополнителен капацитет за репликација и ресторирање на *бекапи* на ДР-локација;
- хардверска надградба на меморија на сервери за виртуелизација на ДР-локација и зголемување на капацитетот на системот за складирање на податоци на ДР-локација со цел овозможување на хардверски ресурси за воспоставување дополнителни сервиси на страна на резервна локација;
- имплементација на редундантен систем за контрола на мрежен пристап Cisco ISE на ДР-локација;
- набавка на решение за двојна автентикација со цел зголемување на безбедноста при пристап до системите на банката од надворешна и внатрешна мрежа;
- сигурносна хардверска надградба на серверите за виртуелизација со криптопроцесори со цел заштита на виртуелните сервери и податоците кои се наоѓаат на нив од ransomware напади;
- имплементација на редундантен централизиран систем за управување со периметарска и податочна заштита Palo Alto Panorama на ДР-локација;
- надградба на лиценцен модел на поддршка за одржување на целокупната мрежна опрема од производителот Cisco за период од три години;
- имплементација на нова дедицирана ИТ-алатка за централизирано управување со мобилни уреди – *ManageEngine DesktopCentral Mobile device management*;
- склучување договор со оператор за мобилна телефонија, со цел продолжување на услугите за корисниците на мобилна телефонија;
- имплементација на нов систем за видеомониторинг со опрема од нова генерација – IP-камери со вклучени SD-картички и дигитални видеорекордери (DVR) со функционалност за редундантна копија од видеоподатоци, како и мониторинг;
- проширување, надградба и оптимизација на клиентски лиценци Microsoft Office 365;
- поставување редундантни сервери за системот за мобилно банкарство на ДР-локација;
- надградба на активна мрежна опрема во банката – *свичеви*;
- надградба на софтвер на активна мрежна опрема – рутери;
- имплементација на SD-WAN што овозможува максимално искористување на линковите и редундантност на истите;
- надградба на мрежната топологија во Банката
- надградба на периметриска и податочна заштита;
- надградба на комуникациски линкови.

3.5. Управување со ризици

Во текот на 2022 година, процесите на **управување со ризици** во Банката се одвиваа во согласност со законски пропишаните супервизорски стандарди, со Документот за прифатливо ниво на ризик, Деловната политика, Развојниот и финансискиот план, како и со останатите интерни акти. Притоа фокусот беше ставен на управување со кредитниот ризик, како еден од најголемите ризици на кои е изложена Банката, но соодветно се следеа и се контролираа и останатите видови ризици. Активната вклученост на органите на управување беше неизоставен дел од активностите за идентификација, следење и контрола на ризиците на кои беше изложена Банката во 2022 година. Исто така Банката вршеше стрес-тестирања за оцена на потенцијалното влијание што би го имале одделни надворешни или внатрешни фактори врз одделни видови ризици.

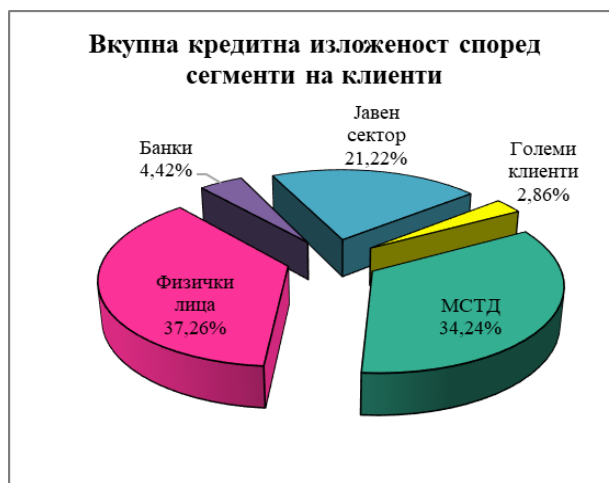
3.5.1. Управување со кредитен ризик и квалитет на кредитното портфолио

Управувањето со кредитниот ризик во Банката вклучува континуирана анализа и мониторинг на кредитното портфолио на Банката, анализа и оценка на финансиските перформанси на клиентите, следење на редовноста во исполнувањето на обврските, следење на кредитни изложености врз основа на финансирање проекти (проектно финансирање), коишто Банката очекува дека ќе ги наплати од паричните текови настанати од проектот и издвојување на задоволително ниво на резервации за пласманите.

Во текот на 2022 година Банката остана насочена кон унапредување на системот за управување со кредитниот ризик во насока на негово идентификување, мерење, контрола и минимизирање, затоа што реалната и сеопфатната оценка на кредитниот ризик е главната детерминанта при проектирањето на нивото на кредитната активност и исполнувањето на планираните финансиски резултат на Банката.

Контролата на кредитниот ризик во Банката вклучува имплементирање на измените во законската регулатива, следење на кредитните изложености во однос на воспоставените лимити, следење на географската и секторската концентрација на кредитната изложеност на Банката, следење и мерење на ризик од концентрација по дејности и кон поединечно лице, како и класификација на кредитната изложеност според степенот на ризик од загуба со кој се соочува Банката.

Во изминатата година е забележано намалување на кредитната изложеност на клиенти правни лица, за околу 3,97 % во однос на претходната година и истата претставува 37,10 % од вкупното портфолио со состојба 31.12.2022 година, односно 34,24% кон мали и средни трговски друштва (SME) и 2,86 % кон големи клиенти. Изложеноста кон клиенти физички лица изнесува 37,26 % од вкупната кредитна изложеност и бележи зголемување на учеството во вкупната изложеност за 2,36 п.п., додека, пак, учеството на вкупната кредитна изложеност кон клиенти правни

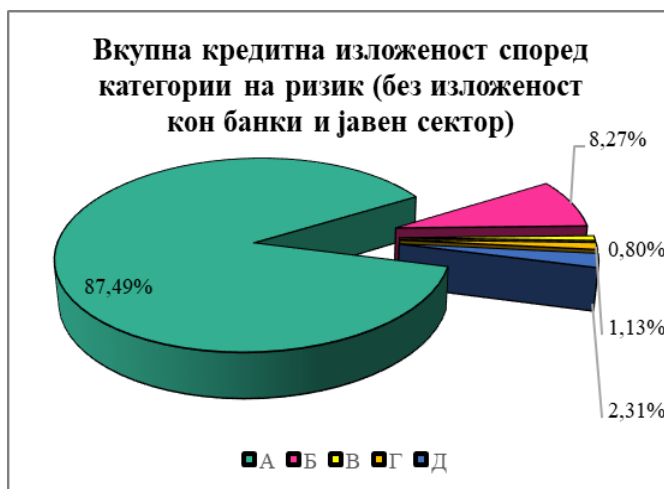

лица во вкупната кредитна изложеност е намалена за 1,79 п.п., но исто така е намалена и изложеноста кон правни лица во апсолутен износ. Една од причините за измена во структурата на изложеноста, секако е и актуелната политичка и економска криза предизвикана од ситуацијата во Украина, како и од растечкиот тренд на цените на енергенсите чие движење во изминатиот период беше доста нестабилно, поради што дел од компаниите ја одложија реализацијата на дел од своите вложувања за некои подобри и постабилни времиња, а Банката се насочи кон кредитирање на физички лица.

Претходно наведените фактори кои имаа влијание врз промената во структурата на кредитната изложеност, секако имаа свое влијание и врз категоризацијата на клиентот и издвоените резервации. Вкупната изложеност на кредитен ризик, вклучувајќи ја и изложеноста кон банки и јавен сектор, по категории на ризик е распределена така што 90,70 % од изложеноста е класифицирана во А-категорија на ризик (2,44 п.п. помалку во однос на 31.12.2021 година), 6,15 % од изложеноста е класифицирана во Б-категорија на ризик (2,63 п.п. повеќе во

однос на 31.12.2021 година), додека, пак, изложеноста класифицирана во В-, Г- и Д-категорија на ризик претставува 3,15 % од вкупната кредитна изложеност, што е намалување за околу 0,20 п.п. во однос на 31.12.2021 година, додека, пак, изложеностите кои имаат нефункционален статус, исто така имаат намалено учество, односно во вкупната кредитна изложеност учествуваат со 2,87 %.

Со исклучок на изложеноста кон банки и јавен сектор, изложеноста е распределена така што 87,49 % од оваа изложеност е класифицирана во А-категорија на ризик (54,77 % од изложеноста во А-категорија на ризик е изложеност кон физички лица), 8,27 % во Б-категорија на ризик (84,97 % од изложеноста во Б-категорија на ризик е изложеност кон мали и средни трговски друштва), додека, пак, вкупната кредитна изложеност класифицирана во В-, Г-, или Д-категорија на ризик претставува 4,23 % од вкупната кредитна

изложеност намалена за изложеноста кон банки и јавен сектор (77,74 % од изложеноста класифицирана во В-, Г- или Д-категорија на ризик е изложеност кон правни лица).

Процентот на покриеност на нефункционалните кредити со резервации за ризик за кредити изнесува 113,53 %, додека, пак, покриеноста со резервации на изложеностите класифицирани во В-, Г- и Д-категорија на ризик е 108,73 %.

Следен предизвик за Банката, но и за целиот банкарски систем ќе биде подготовки и спроведување на измените во Одлуката за методологијата за управување со кредитен ризик, измени кои, според сите анализи и пресметки, ќе имаат значајно влијание врз целиот процес на управување со кредитниот ризик, ангажирање на значајни интерни и екстерни ресурси, коренити измени во целиот процес на следење на клиентите, како и на самата класификација на кредитните изложености, нешто што на крај како повратен резултат ќе се рефлектира врз трошоците на банките, структурата и квалитетот на кредитното портфолио.

3.5.2. Управување со проблематични кредити, нефункционално портфолио и преземен имот

Во текот на 2022 година, **управувањето со проблематични кредити и нефункционално портфолио** се реализираше преку детално планирање, организирање, контрола и следење на побарувањата кои произлегуваат од кредитните трансакции, унапредување на системските решенија во овој сегмент од работењето и дејствување во согласност со воспоставени процедури, упатства и насоки, со цел подобро управување со процесот.

Клучни активности кои се преземаа во текот на 2022 година во насока на подобро управување со проблематичните кредити и нефункционалното портфолио се следните:

- **Следење на ранопредупредувачки сигнали и рано менаџирање на проблемот:**
 - мониторинг за правилно користење на средствата;
 - мониторинг на обезбедувањето;
 - мониторинг на прометот преку сметки на клиентот во Банката;
 - финансиски мониторинг;
 - мониторинг на дополнителни услови;
 - мониторинг за отплата на кредитот и останати екстерни фактори (блокади на сметка итн.).
- **Анализа на проблематичното портфолио – модел на наплата:**
 - клиентски пристап (наспроти активностите насочени кон конкретен продукт);
 - разбирање на проблемот и предлагање соодветни решенија.
- **Донесување стратегии и одлуки, и имплементирање на истите:**
 - промена на договорни услови;
 - реструктурирање;
 - склучување протокол;
 - продажба на побарувања;
 - предлагање мерки за присилна наплата;
 - отпис на побарувања.
- **Активно учество во подобрување на процесите во Банката:**
 - предлагање измена или донесување нови процедури;
 - воведување нови технологии.

Банката успешно се справува и е подготвена и понатаму да се справува и со натамошни предизвици, внимателно следејќи ги состојбите и специфичните околности наметнати од пандемијата, со подготвеност да ги приспособи своите политики гарантирајќи за финансиската стабилност. И покрај негативните ефекти врз економијата предизвикани од ковид-кризата, Банката со навремено носење соодветни одлуки и соодветно одредување на политики и мерки, а сè со цел да се помогне на клиентите коишто беа погодени од ковид-кризата, оствари значителен напредок во стабилноста на нивото на нефункционалните кредити.

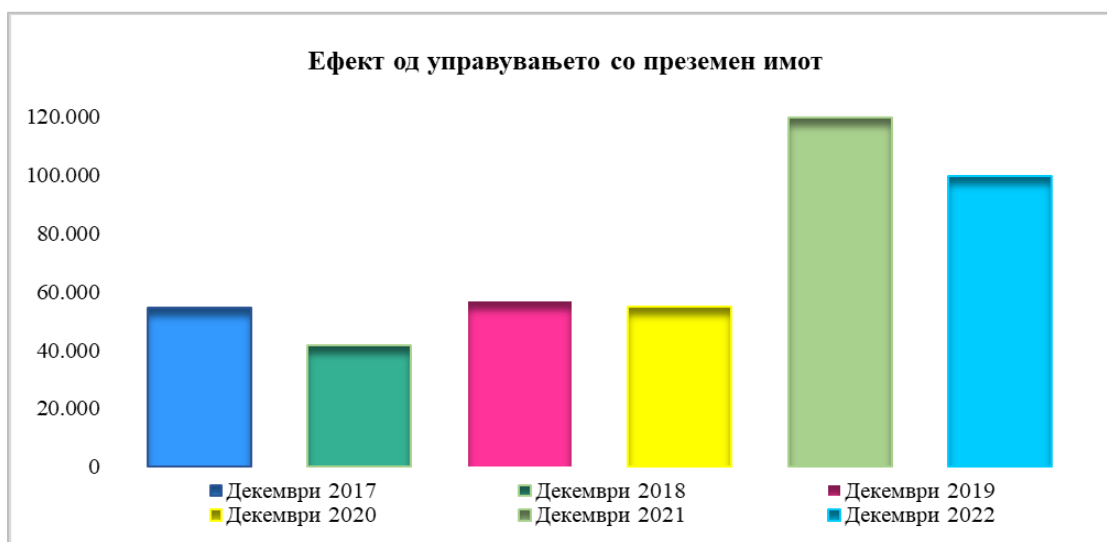
Нефункционалните кредити во тековната 2022 година се намалија на 4,29 % во однос на 2021, кога изнесувале 4,54 %. Обемот на нефункционалните кредити главно произлегува од нивото на пораст кај физичките лица, односно 79,30 %, додека кај кредитите на корпоративните клиенти е забележано намалување од 6,8 %.

Во делот на **управување со преземен имот**, Банката има воспоставено адекватна контрола и заштита на вредноста на преземените средства, чија цел е остварување на капитална добивка или минимизирање на капиталната загуба при евентуална продажба на преземените средства. Адекватното работење и управување со преземените средства подразбира воспоставен систем за работа и управување со средствата, кој вклучува јасно уредување на улогата и надлежностите на органите на Банката и на организационите единици, адекватно воспоставен процес, воспоставени процедури за управување со преземените средства и систем на внатрешна контрола.

Со цел намалување на учеството на преземениот имот во вкупната актива на Банката, што е во согласност со долгорочните стратегиски и деловни цели, во 2022 година беа преземени низа активности во делот на продажба на преземен имот, меѓу кои би ги издвоиле:

- редовно изготвување планови за продажба на секое преземено средство одделно;
- активна продажба (изработка на каталози, огласување на интернет и дневен печат, непосредни средби со потенцијални купувачи);
- соработка со агенции специјализирани за продажба на имот;
- можност за кредитирање по најповолни услови при купување преземен имот.

Ефектот од доброто управување со преземен имот од година в година се подобрува одразувајќи ги залагањата на менаџментот и Службата за мониторинг, наплата, нефункционални кредити и преземен имот. Така преземениот имот во 2022 година во однос на 2021 година бележи намалување од 16,69 %, па истиот изнесува 99.903.609 денари. Намалувањето е резултат на продажба на имот кој банката го имаше во своја сопственост. Во овој период извршените продажби на преземен имот беа во целост остварени во согласност со предвидениот план за продажба на преземениот имот за 2022 година.

Со цел продолжување на адекватното работење и управување со преземените средства, како и со нефункционалните побарувања, вработените во Службата за мониторинг, наплата, нефункционални кредити и продажба на преземен имот, континуирано посетуваат обуки, вршат редовно следење на регулативата и измени и приспособувања на интерните акти.

3.5.3. Управување со некредитни ризици

Банката при **управувањето со некредитните ризици** има воспоставено организациска структура со јасно дефинирани надлежности и одговорности при преземањето и управувањето со ризиците, што одговара на големината, видот и сложеноста на финансиските активности што ги врши. Со цел успешно управување со некредитните ризици со кои се соочува, Банката во своето тековно работење има воспоставено интерни акти за следење на некредитните ризици, кои постојано се усогласуваат со измените во законската регулатива. Како некредитни ризици со кои се управува се: ликвидносниот, валутниот, каматниот, оперативниот, стратегискиот и репутациониот ризик.

Во текот на изминатата 2022 година, Банката управуваше со **ликвидносниот ризик** во согласност со законската регулатива на НБРСМ и интерните акти (Политика и Процедура за управување со ликвидносниот ризик), преку одржување на стапката на покриеност со ликвидност (LCR), како и следење на законските и интерните лимити на показателите за ликвидност.

Од анализата на структурата на Билансот на состојба со 31.12.2022 година, се согледува дека главно постои корелација помеѓу активните и пасивните позиции, односно ликвидната актива и краткорочните средства се помали во однос на краткорочните обврски како пасивна позиција. Во однос на долгорочните позиции, долгорочните кредити се поголеми во однос на долгорочните обврски.

Процентот на просечно остварување на задолжителната резерва во текот на 2022 година се движеше во интервалот од 100,42 % до 100,53 %, што покажува дека Банката

континуирано ја исполнуваше законската обврска за одржување задолжителна резерва, почитувајќи ја во целост законската регулатива.

Како дел од процесот на управување со ликвидносниот ризик, Банката ја следеше концентрација на изворите на средства на 10-те најголеми депоненти во вкупните обврски на Банката, при што нивото на овој показател се движеше во рамките на интерно поставениот лимит.

Со цел правилно управување со **валутниот ризик** и сведување на загубите на минимално прифатливо ниво, во периодот од 1.1.2022 до 31.12.2022 година Банката на дневна основа ги следеше промените и ја известуваше НБРСМ за промените во активните и пасивните позиции во денари со валутна клаузула и во девизи, притоа одржувајќи ја агрегатната девизна позиција во рамки на законски пропишаниот лимит од +/- 30 % од сопствените средства. Во оваа насока, преку почитување на законската регулатива и интерните акти од оваа област, Банката преземаше активности за идентификација, мерење и следење на овој ризик преку идентификација на изворите на валутниот ризик, одредување лимити, контролни механизми и навремено известување на органите на Банката, со цел носење соодветни одлуки.

Управувањето со **ризикот од промена на каматни стапки на портфолиото на банкарски активности**, во текот на 2022 година се спроведуваше во согласност со регулативата и интерните акти (Политика и Процедура за управување со ризикот од промена на каматни стапки на портфолиото на банкарски активности). Во изминатата година, Банката на редовна месечна основа го утврдуваше ефектот од промените на каматните стапки врз економската вредност на портфолиото на банкарските активности, за што изготвуваше и доставуваше извештаи до органите на управување и до НБРСМ, при што истото се движеше до ниско ниво на ризик. Просечната пондерирана каматна стапка на активата остварена на 31.12.2022 година споредено со претходната година е намалена и изнесува 4,85 %, додека просечната пондерирана каматна стапка на пасивата изнесува 1,15%.

Во насока на подобрување на управувањето со **оперативниот ризик**, Стопанска банка а.д. Битола континуирано ги следи, ги контролира и ги анализира процесите и настаните што се извршуваат во Банката, ја мери изложеноста на оперативен ризик и презема соодветни мерки за спречување евентуални идни штетни настани кои негативно би се одразиле врз финансискиот резултат и врз капиталот на Банката. Самото управување е сложен процес што бара активно учество на сите вработени во Банката, со цел минимизирање на можноста за настанување штетни настани, ограничување на обемот на потенцијалните загуби и веројатноста за нивна реализација на ниво што е прифатливо за Банката. Притоа управувањето е во согласност со интерните акти, со политиката и процедурата за управување со оперативен ризик, кои, пак, се усогласени со важечката законска регулатива. Активностите на Банката поврзани со управувањето со оперативен ризик се насочени кон зајакнување на контролите врз процесите и системите, па во таа насока во текот на 2022 година се следеа дополнителни клучни индикатори, со што се придонесе за унапредување на процесот на управување со оперативен ризик. Банката при утврдувањето на капиталот потребен за покривање на оперативниот ризик го користи пристапот на базичниот индикатор и според него, капиталот потребен за покривање на оперативниот ризик со состојба на 31.12.2022 година изнесува 72.359 илјади денари.

Во однос на **стратегискиот ризик**, во согласност со интерните и законските акти, контролата се спроведуваше на квартална и годишна основа. Во текот на 2022 година беа

преземени мерки и активности за унапредување на процесот на управување со стратегиското планирање, земајќи ги предвид влијанијата врз економијата кои произлегуваат од неизвесноста на глобално ниво и домашната економија поврзана со растот на нивото на цени (инфлацијата), како и конфликтот меѓу Русија и Украина со сите пропратни ефекти кои директно ги засегаат кредитокорисниците и депонентите на Банката. Преземањето активности и мерки имаат за цел да обезбедат навремени реакции по однос на компатибилноста на утврдените стратески цели со деловните стратегии и средствата за остварување на истите, навремена респонзивност кон промените на деловното опкружување, како и навремено преземање мерки за минимизирање и ограничување на ефектите при појава на потенцијален извор на стратески ризик што може да влијае врз добивката на Банката, како и врз сопствените средства.

Во текот на 2022 година Банката успешно управуваше и со **репутацискиот ризик**, кој претставува ризик врз добивката или сопствените средства на Банката, кој произлегува од неповолни оценки за Банката од страна на клиентите, доверителите, акционерите и супервизорите. Во изминатата година, почитувајќи ги законите, актите на НБРСМ, како и интерните акти (Политика за управување со репутациски ризик и Процедура за постапка по поплаки од клиенти на Стопанска банка а.д. Битола), Стопанска банка а.д. Битола дејствуваше во насока на градење и одржување на угледот на Банката преку воспоставување професионални односи со клиентите и со деловните партнери што се засноваат на меѓусебна доверба, сигурност, етика и законско работење.

3.6. Поддршка, финансии и управување со ликвидност

Во текот на 2022 година, фокусот во делот на **сметководство, финансии и екстерно известување** беше ставен врз точно, навремено и ажурно сметководствено евидентирање како основа за добар информативен систем. Притоа будно се следеа, се почитуваа и се спроведуваа измените и дополнувањата во законската регулатива и меѓународните стандарди за финансиско известување со активно учество во имплементацијата на истите. Исто така соодветно се спроведоа измени, проверки и доработки на дел од програмските решенија за изработка на финансиските извештаи, како и други форми за известување.

При **управување со ликвидноста и АЛМ**, појдовна основа беше ефикасно и ефективно управување со средствата и изворите со цел одржување оптимално ниво на ликвидни средства, навремено и целосно исполнување на обврските на Банката кон комитентите, притоа почитувајќи ги регулаторните и интерните акти. Целокупниот процес на управување со ликвидноста, средствата и изворите будно се следеше и од одборите на Банката: АЛКО, ОУР, УО, Одбор за оперативна ликвидност. По исполнување на просечното ниво на задолжителна резерва, вишокот ликвидни средства Банката го пласираше во каматоносни позиции од типот на: благајнички и државни записи, депозити во НБРСМ и удели во парични (кеш) фондови.

Позначајни активности и остварувања во делот на управување со ликвидност и АЛМ се следните:

- со состојба на 31.12.2022 година, вложувањата во благајнички записи изнесуваа 244,69 милиони денари, додека приходот генериран по овој основ за 2022 година достигна 5,55 милиони денари;
- вложувањата во државни записи со состојба на 31.12.2022 година изнесуваа 1.181,50 милиони денари. Приходот од вложувања во државни записи изнесуваше 7,69 милиони денари;
- од вложувања во удели во парични (кеш) фондови беше генериран нето-приход од 208,07 илјади денари;
- потпишани се рамковни договори со РБСМ на 27.6.2022 година за учество во програмата за кредитирање на обртни средства за зголемени цени на енергенци и Рамковен договор за учество во програмата за финансирање проекти за енергетска ефикасност и обновливи извори на енергија;
- продолжуваат активностите за пласирање кредити покриени со гарантната шема на УСАИД;
- пласман на кредити во согласност со Договорот за портфолио-гаранција од Гарантен фонд со Развојната банка на Северна Македонија АД Скопје за поддршка на развојот преку гарантирање на квалификувани кредити за основни и обртни средства;
- донесена е Одлука за отпочнување на активности за добивање претходна согласност од НБРСМ за нова финансиска активност - тргување со хартии од вредност;
- активно учество во Одборот за оперативна ликвидност и зголемувањето на нивото на координација со експозитурите за обезбедување на потребната готовина за работа на експозитурите;
- комуникација и соработка со финансиски институции во делот на депозитно работење со предлог-измени на каматните стапки во согласност со пазарните трендови.

Активностите во делот на **контролинг** во текот на 2022 година беа во функција на поддршка на менаџментот на Банката во процесот на деловното работење и одлучување преку:

- месечна анализа на работењето на Банката и следење на реализацијата во однос на планот, со што навремено се согледуваа одредени отстапувања со можност за преземање корективни мерки;
- унапредување на формата за планирање од аспект на поедноставување, поголема прегледност, засилени контроли и зголемен опфат на вкрстени показатели;
- подготовка на краткорочни и среднорочни планови и координација на активностите во процесот на стратеско, деловно и финансиско планирање;
- анализа на перформансите на Банката во однос на перформансите на банкарскиот сектор со цел детектирање одредени слабости во работењето и предлагање мерки за подобрување на перформансот на Банката;
- следење на трендовите на активните и пасивните каматни стапки на пазарот во однос на истите трендови кај Банката, како и понуда на нови производи на банките;
- следење на измените во тарифите на провизии и надоместоци на банките и предлагање нови типови провизии и измени во постоечките;
- изработка на биланси на состојба и биланси на успех по одделни експозитури, како и анализа на профитабилноста на експозитурите преку споредбени податоци и показатели;

- навремено и транспарентно обелоденување на финансиските извештаи на Банката, како и останати ценовно чувствителни информации во согласност со законската регулатива и актите на Македонска берза за хартии од вредност;
- следење на трговските и нетрговските преноси со хартиите од вредност издадени од Банката.

3.7. Усогласеност со прописи, човечки ресурси, АМЛ и ОСИС-лице

Во однос на **усогласеноста на работењето на Банката со прописите**, во текот на 2022 година Службата за усогласеност со прописите редовно ја следеше новоусвоената (и најавената) регулатива, измените и дополнувањата на важечката регулатива и според нив навремено се известуваа сите организациски единици на Банката. За таа цел изготвен е и Регистар на прописи (закони, одлуки) кој е поставен на интранет порталот //fs// за навремено и точно информирање на вработените со новата регулатива која има примена во тековното работење на Банката.

Дополнително се следеше исполнувањето на обврските на Банката во однос на навременото известување кон надворешните институции, но и интерно, преку известување на Управниот одбор и Надзорниот одбор за остварување на функцијата контрола на усогласеноста на работењето на Банката на месечно и на полугодишно ниво.

Исто така се реализираа активности за оцена на усогласеноста на новите производи, активности или системи на Банката со прописите, се организираше обука на вработените за начинот на примена на соодветните прописи во секојдневното работење, постапување по поплаки и влијанието на поплаките врз репутацијата на Банката, давање насоки за правилна примена на прописите во форма на правила, процедури или други слични акти, како и поддршка на вработените во врска со прашања поврзани со спроведувањето на прописите. Во таа насока, како најзначајни активности што беа реализирани во текот на 2022 година можат да се издвојат поддршка при измена на актите според одредбите на новообјавените закони и одлуки, како и измените и дополнувањата во истите, како:

- Законот за платежните услуги и платни системи и одлуките кои Народната банка ги донесе во согласност со него за начинот на неговото имплементирање во тековното работење;
- Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам;
- Законот за заштита на потрошувачите;
- Законот за изменување и дополнување на Законот за данокот на личен доход;
- одлуки од областа на девизното работење;
- одлуки за задолжителната резерва;
- Одлука за измена и дополнување на Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик

и други прописи не помалку важи во работењето.

Во текот на 2022 година, Службата во рамките на своите надлежности ги спроведе следните контроли на интерните акти за примена на:

- Анексот 9 - утврдување на интерната ликвидност од Одлуката за методологијата за утврдување на ризиците;
- Одлуката за методологијата за управување со ликвидносниот ризик;

- Законот за заштита на личните податоци од аспект на процесите и активностите што треба да се спроведат од страна на стручните служби и контрола на договорите со добавувачите кои се јавуваат како обработувачи на лични податоци од кои Банката користи услуги.

Исто така беа организирани обуки на вработените во доменот на усогласеност со прописите и ризици од неусогласеност со прописите при работењето на Банката и заштита на личните податоци.

Одговорното лице за усогласеност со прописи, со одлука на Управен одбор е назначено и за офицер за заштита на лични податоци. Офицерот за заштита на личните податоци ја следи усогласеноста на Банката со законот и останатата регулатива што се однесува на заштита на личните податоци, како и со интерните акти на Банката од таа област, вклучувајќи распределување на одговорности, подигнување на свеста и обучување на вработените што учествуваат во операциите на обработка, како и вршење ревизии за заштита на личните податоци. При извршување на своите работи, офицерот за заштита на лични податоци ги зема предвид ризиците поврзани со операциите на обработка, природата, обемот, контекстот и целите на обработката на личните податоци.

Со цел спречување инволвираност на Банката во евентуални криминални активности од страна на нејзините клиенти и **спречување на перење пари и финансирање тероризам**, како и заради заштита на угледот и добрата репутација, Банката соработуваше со надворешни институции, вршеше мониторинг и анализа на субјекти и трансакции категоризирани како ризични и преземаше активности за редовно следење на домашната регулатива и почитување на одлуките донесени во согласност со Законот за меѓународни рестриктивни мерки и следење на објавите на Европскиот совет за листите на ризични земји и лица што подлежат на санкции (EU, OFAC, UN-листи), како и почитување на препораките на FATF за земји што не ги имплементирале или недоволно ги имплементирале мерките и дејствата за спречување на перење пари и финансирање тероризам. Во текот на 2022 година беше донесен нов закон за СППФТ, а во согласност со новиот закон беа спроведени дополнувања на интерните акти во делот на спречување на перење пари и финансирање тероризам, се работеше на имплементирање на нов систем за АМЛ, беа реализирани редовни обуки на вработените во Банката во доменот на спречување на перење пари и финансирање тероризам во согласност со законските прописи, но и вработените во службата зедоа учество во обуки организирани од надворешни институции. Во 2022 година, во согласност со законските прописи беше извршена проценка на ризикот од перење пари и финансирање тероризам на Стопанска банка а.д. Битола за 2020 година. Исто така активно се следеше имплементираниот Систем за детекција и откривање потенцијална измама во Стопанска банка а.д. Битола (*Fraud monitoring*).

Во однос на остварување на системот за управување со **сигурноста на информативниот систем**, во текот на 2022 година беше спроведена редовна процена на ИТ-ризиците за средствата на информативниот систем според Одлуката за методологија за сигурност на информативниот систем и беа спроведени активности за самооценување на ризиците поврзани со компјутерски напади во дигиталниот простор, беше успешно

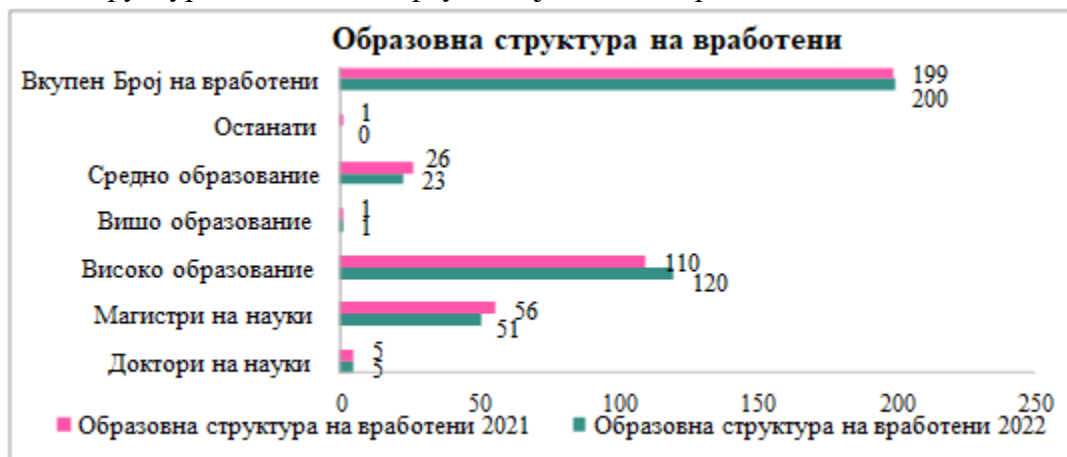
спроведен планот за непрекинатост во работењето на Банката, изготвен врз основа на сценаријата доставени од сопствениците на деловните процеси во Банката, како и задолжените учесници во тестирањето. Исто така се следеше имплементацијата на предлог-мерките произлезени од акцискиот план за одржување на нивото на подготвеност, изготвен врз основа на Стратегијата за воспоставување соодветно ниво на подготвеност на Банката за заштита од потенцијални закани присутни во дигиталниот простор, активно се следеше усогласувањето на новиот Закон за заштита на лични податоци, се следеше спроведувањето на активностите утврдени со акцискиот план за намалување на идентификуваните ризици произлезени од сумарната анализа на ИТ-ризиците на средствата на информативниот систем. Во текот на целата година активно се следеа сите проекти што се имплементираа во Банката, како и пријавените и детектирани сигурносни инциденти во кои е афектирана Банката, како и детална анализа со соодветно стручни препораки за нивно отстранување или минимизирање од повторна појава на истите. Во текот на година беа извршени и редовни обуки на вработените во доменот на сигурност на информативниот систем, Законот за заштита на лични податоци, планот за непрекинатост во работењето, социјален инженеринг и заканите што произлегуваат од дигиталниот простор, а во рамки на акциски план за зголемување на свесноста кај вработените и клиентите корисници на електронски услуги на Банката во поглед на можните закани што произлегуваат од дигиталниот простор. По повод Европскиот месец на сајбер-безбедност, а со цел зголемување на свеста и намалување на ризик кај клиентите и вработените во поглед на заканите што произлегуваат од дигиталниот простор, во месец октомври се спроведоа повеќе активности, а тоа се: поставување Рорир прозорец при посета на официјалната страната на Банката, печатење на веќе подготвена форма на флаер и запознавање на сите посетители во експозитурите, обука на вработените што работат со дигиталните сервиси и организирање кампања по повод Европскиот месец на сајбер-безбедноста (ECSM) - беше испратен флаерот со информативна содржина во дигитална форма со препораки во виртуелното сандаче. Беа воведени нови дополнителни заштитни механизми на системите со цел унапредување на сигурноста на информативниот систем, беше успешно спроведено пенетрациско тестирање и отстранување на утврдените слабости. Изминатата година беа извршени и независни анализи за атестирање на мандаторните контроли по барање на SWIFT со кои банката е целосно усогласена.

Во 2022 година, главен фокус на **Службата за човечки ресурси** беше справување и менаџирање на вработените во услови на излез од пандемија со вирусот ковид-19 и постепено враќање кон секојдневното нормално работење. Во текот на 2022 година од Службата за човечки ресурси се бараше напуштање на веќе воспоставениот хибриден систем за комбинирано далечинско работење и управување со човечките ресурси и постепено враќање на предпандемскиот начин на работа. Изминатата година беше овозможено враќање на работа на работно место, со што успешно се надминуваа предизвиците во управувањето со човечките ресурси во 2022 година.

Во 2022 година во Банката беа реализирани вкупно 24 вработувања, 14 редовни нови вработувања (2 вработувања на неопределено време и 12 вработувања на определено време) и дополнителни 10 вработувања преку агенција за привремени вработувања. Вкупно, по разни основи, во 2022 година заминале 44 вработени. Вкупниот број вработени на крајот на

2022 година изнесува 224, а во однос на претходната 2021 година тој е намален за 10 вработен на нето-основа.

Од аспект на образовната структура, во 2022 година забележано е намалување за 5 вработени со магистерски студии во однос на 2021 година и зголемување на бројот на вработени со високо образование за 10 лица во однос на 2021 година. Промените во образовната структура се должат на флукутацијата на кадарот во Банката.

Во 2022 година преку комбинирана примена и дигитализација на активностите и процесите беше адаптиран начинот на регрутација, селекција на потребните човечки ресурси и едукација на вработените. Комбинацијата при користењето на современите дигитални алатки за процесите на управување со човечките ресурси стана секојдневна практика по пандемијата. Имајќи ги предвид стратешките определби на Банката за позиционирање на пазарот и постојаниот стремеж за подобрување на квалитетот на услугите, во текот на 2022 година за вработените на Банката, во првиот дел од годината и покрај пандемијата се продолжи со користењето на комбиниран модел во организацијата на интерни и екстерни обуки, додека во вториот дел од годината се започна со организација на обуки со физички присуство. Изминатата година комбинирано преку системот *E-learning*, видеоврска за виртуелно присуство и физичко, беа организирани 10 интерни обуки и 30 екстерни обуки, семинари и работилници за вработените во Банката.

3.8. Процесирање, платен промет и картично работење

Во текот на 2022 година се настојуваше процесирањето во платниот промет и картичното работење да бидат во функција, од една страна, на што е можно подобра услуга за клиентите и, од друга страна, попрофитабилни за Банката. Трендот на промена на навиките и барањата на клиентите во делот на плаќањата, работењето со сметките и ориентација кон електронски услуги продолжи и по олабавувањето на мерките поврзани со пандемијата, односно продолжи да се зголемува бројот на електронските плаќања и картичните производи, притоа максимално залагајќи се за безбедноста на клиентите.

Континуираните напори за подобро опслужување на клиентите, следење на пазарните и глобалните трендови и залагањата за рационализација на интерните процеси и подобрување на ефикасноста во работењето во новонастанатите услови придонесоа за постигнување на следните резултати:

➤ **Денарски платен промет**

- отворени се вкупно 495 нови сметки на правни лица и 4.346 нови сметки на физички лица, со што вкупниот број активни сметки во денарски платен промет на крајот од 2022 година достигна 6.275 сметка на правни лица и 125.804 сметки на физички лица;
- во текот на годината беа извршени вкупно 1.395.852 налози за платен промет од кои со најголемо учество од 83,68 % се безготовинските налози за плаќање, а учеството на готовинските налози изнесува 16,32 %. Вкупниот износ на извршените налози за платен промет изнесува 259.660.283.056,00 денари, при што најголемо учество од 97,97 % во вкупниот износ имаат безготовинските налози, додека готовинските учествуваат со 2,03 %;
- од вкупниот број налози во текот на 2022 година се обработени вкупно 278.371 електронски налози (19,94 % од вкупниот број извршени налози се електронски налози) во вкупна вредност од 18.613.551.204,00 денари, преку 8.061 сметка на физички лица и 3.715 сметки на правни лица со можност за извршување на електронски плаќања;
- од вкупниот број корисници на електронско банкарство 5.592 се корисници и на мобилно банкарство, од кои 878 клиенти се корисници на пакети со можност за извршување на електронски трансакции преку апликацијата за мобилно банкарство – Bank2GO;
- во 2022 година е остварен вкупен приход по основ на провизии од денарски платен промет за физички и правни лица во вкупен обем од 73.697.719,00 денари.

Во делот на **работењето со платежни услуги** редовно се следат трендовите на локално и меѓународно ниво. Во таа насока се вршат измени во делот на автоматизација и дигитализација на услугите во платниот промет. Воедно се следат и ценовните политики во овој домен, како и потребите на клиентите со што се преземаат соодветни навремени активности за промена на понудата на услугите и цените во тарифите на Банката.

➤ **Девизен платен промет и девизен пазар**

- отворени 99 нови девизна сметка за правни лица;
- реализирани се трансакции преку девизен платен промет во вкупен обем од 102,74 милиони евра според потребите на клиентите. Од нив 51,84 милиони евра приливи и 50,90 милиони евра одливи;
- остварени се приходи од провизии од девизни приливи и одливи во износ од 17,39 милиони денари. Во остварување на вкупната провизија најголемо учество имаат правните лица со своето работење и тоа со 74,66 %, додека физичките лица учествуваат со 25,34 %;
- реализирани се 11.654 трансакции на девизниот пазар од кои 4.030 на правни лица и 7.624 на физички лица. Од вкупниот број трансакции, со поголем процент од 76,03 % учествуваат трансакциите за купување главно во делот на физички лица. Кај трансакциите за продажби на девизен пазар, процентот на учество во вкупниот број трансакции на девизен пазар изнесува 23,97 %, во кој претежно е учеството на правни лица. Во текот на годината беше постигнат процент на покриеност на продажбите со купувања од 120,52 %, односно вкупните купувања се за 20,52 % поголеми од продажбите;

- вкупните курсни разлики во изминатата година изнесуваа 25,31 милиони денари и се резултат на настојувањата за остварување поголеми реализирани позитивни курсни разлики, а помалку нереализирани негативни курсни разлики при отворена девизна позиција во рамките на законските и интерно утврдените лимити;
- банката го пласираше вишокот слободни девизни средства преку пазарот на пари во првокласни странски банки и НБРСМ, како орочени депозити во валути за кои се нудат позитивни каматни стапки, што придонесе за генерирање приход од 4,75 милиони денари;
- платниот промет со странство се извршуваше преку 9-те сметки на Банката отворени во четири странски банки.

➤ Картично работење

- на крајот од 2022 година, вкупниот број активни платежни картички е 39.788 картички, со што продолжува трендот на посветеноста на Банката кон инвестирање и развој на нови самоуслужни производи како одговор на модерните предизвици и внимателно следење на пазарните трендови и побарувачката;

- во делот Issuing (издавање платежни картички) е остварен пораст од 0,56 % во вкупниот број активни картички доколку се погледнат двата брэнда. Главен двигател на картичните производи се картичките од брэндот Mastercard, пред се дебитните картички кои учествуваат со 55,60 % во вкупниот број картички издадени од Банката.

Табела: Вкупен број платежни картички

Опис	Вкупен број картички 31.12.2021	Вкупен број картички 31.12.2022	Годишен раст
Visa Classic Debit	14.722	12.310	-16,38%
Visa Business Debit	911	921	1,10%
Visa Classic Revolving	1.823	1.651	-9,43%
Visa Gold Revolving	201	193	-3,98%
Visa Business Revolving	96	80	-16,67%
MasterCard Debit	19.804	22.121	11,70%
MasterCard Standard	1.899	2.402	26,49%
MasterCard Business Revolving	109	110	0,92%
Вкупно:	39.565	39.788	0,56%

Mastercard Standard кредитните картички за физички лица, пак, бележат најголем процентуален пораст во 2022 година споредено со 2021 од 26,49 %. Врз ваквиот исход секако влијание имаа рекламните кампањи за промоција на овој тип на картички, како и кампањата во месец март по повод Денот на жената, со која клиентките кои аплицираа за нова кредитна картичка имаа поволност доживотно да бидат ослободени од годишна членарина за картичката;

- кај картичките од брэндот Visa се забележува намалување на вкупниот број картички од сите типови, освен во вкупниот број на Visa Business Debit, кај кои се бележи раст од 1,10 % бидејќи овој е единствен дебитен БИН кој Банката го има, односно нема соодветен тип на картички (Visa Business Debit) на страната на Мастеркард;
- учеството на картичките Mastercard во вкупниот број платежни картички достигна 61,91 % во однос на вкупниот број издадени картички. Ова се должи пред сè на фактот дека Mastercard во изминатите години беше доста поактивен на пазарот во

однос на неговиот директен конкурент Visa и имаше склучено договори за деловна соработка со банките, вклучително и со Стопанска Банка а.д. Битола. Бизнис договорот кој Банката го има склучено со Mastercard е активен до 31.3.2024 година, и врз основа на истиот повеќе пати Банката оствари финансиска поддршка за маркетинг и издавање картички од овој бренд;

- вкупниот број трансакции со платежните картички на Стопанска банка а.д. Битола, во 2022 година изнесуваше 2,22 милиони трансакции, што е пораст од 13,90 % во однос на бројот на трансакциите од 2021 година. Најголем пораст во волумен на трансакциите се забележува кај дебитните картички за физички лица Mastercard од 39,56 % и Visa дебитните картички за правни лица од 35,79 %. Вкупниот обем на направени трансакции со платежните картички на Банката бележи пораст од 10,84 % во однос на обемот на трансакции направен во 2022 година;

Табела: Трансакции со платежни картички

Бренд	1.1.-31.12.2021		1.1.-31.12.2022		Годишен раст (во %)	
	Број на трансакции	Волумен (во денари)	Број на трансакции	Волумен (во денари)	Број на трансакции	Волумен (во денари)
Visa Business Debit	52.794	112.154.804	60.092	152.294.568	13,82%	35,79%
Visa Business Revolving	9.908	18.690.020	12.004	25.623.467	21,15%	37,10%
Visa Classic	40.013	41.117.697	36.653	40.205.271	-8,40%	-2,22%
Visa Classic Debit	961.281	2.325.891.116	866.060	1.981.911.979	-9,91%	-14,79%
Visa Gold	11.680	35.003.726	13.003	46.242.339	11,33%	32,11%
MasterCard Debit	835.848	1.927.455.084	1.185.992	2.689.901.401	41,89%	39,56%
MasterCard Standard	36.845	46.667.287	44.473	56.988.818	20,70%	22,12%
MasterCard Business Revolving	3.744	15.402.800	5.143	19.571.208	37,37%	27,06%
Вкупно:	1.952.113	4.522.382.534	2.223.420	5.012.739.051	13,90%	10,84%

- од страната на прифаќање картички (acquiring), Банката има лиценца за прифаќање на двата брэнда на платежни картички на своите АТМ. Бројот на АТМ на крајот на 2022 година изнесува вкупно 51 АТМ на различни локации во Македонија;
- вкупниот број реализирани трансакции на АТМ на Банката изнесува 563.103 трансакции, додека вкупниот промет на АТМ во 2022 изнесува 3.581.023.400,00 денари, што претставува годишен раст од 2,74 % на вкупниот волумен на трансакциите на АТМ-уредите во однос на 2021 година.

Табела: Трансакции на АТМ

Година	Број на трансакции АТМ	Волумен на трансакции АТМ (во денари)
2021	556.472	3.485.685.000
2022	563.103	3.581.023.400
Раст во %	1,19%	2,74%

➤ **Останати активности во доменот на процесирање**

- во 2022 година во делот на платен промет фокусот беше на следење на измените и новиот закон за платежни услуги, кој започна да се применува од 1.1.2023 година. Како резултат на тоа ќе следуваат поголеми измени во начинот на работа и апликативниот софтвер во делот на платниот промет и генерално во делот на платежните услуги, почнувајќи од 2023 година па во наредените 3-4 години до целосна имплементација на новиот закон. Во 2022 година беше направена надградба на решението за вчитување и обработка на пратки од ЦРМ за податоци за вистински сопственик поради измена во регулативата и потреба и правните лица со организационен облик АД да пријавуваат вистински сопственици;
- во 2022 година, Банката според условите од претходно склучениот договор со MasterCard оствари финансиска поддршка во вкупен износ од 18.000 евра во рамките на *Conversion Support* поддршката за набавка и изработка на нови картички;
- дополнително, Банката оваа година доби поддршка од 10.000 евра од MasterCard за организација на заедничка наградна игра со Пелистерка „ВАША ЗДРАВА ОДЛУКА“ со која секој срекен добитник на парична награда добиваше и Mastercard Debit картичка со која можеше да ја подигне својата награда. Оваа наградна игра придонесе за зголемување на бројот на новоотворени трансакциски сметки за физички лица и зголемување на бројот на Mastercard Debit картички;
- оваа година за прв пат и брендот Visa започна да нуди маркетинг поддршка на своите клиенти во Република Северна Македонија, па така Банката оствари маркетинг поддршка во износ од 7.500 УСД во 2022 година за организација на наградната игра „VISA и СТББТ СПОЈ ЗА СУПЕР НАГРАДИ“ со картичките од брендот Visa издадени од Банката. Наградната игра започна на 15.10.2022 година и траеше до 15.1.2023 година. Целта на наградната игра беше зголемување на бројот на картички од овој бренд, бројот на трансакции и волумен. Дополнителен износ од 7.500 УСД ќе ѝ биде исплатен на Банката по завршувањето на наградната игра и објавувањето на добитниците;
- на крајот на 2021 година, на сите АТМ уреди на Банката беше воведена и Access Fee провизија за сите странски картички кои ги користат уредите на Банката во износ од 300 денари. Ефектот од оваа провизија е забележлив во 2022 година, односно по основ на овој тип на провизија, во 2022 година Банката оствари приход од 6.365.400,00 денари;
- имајќи ја предвид визијата на Банката за ширење на мрежата на АТМ-уреди - присутност на АТМ во сопственост на Банката на повеќе локации и зголемување на бројот на корисници и трансакции со цел зголемување на приходите, како и техничко-технолошки напредок што се случува во последните години во овој дел од работењето на банките, во 2022 година Банката својата АТМ-мрежа ја обнови со 10 банкомати од брендот GRG, модел H68V, кој освен за исплата, поседува функционалност за депонирање средства. Функционалноста за депонирање на средства на новите банкомати ќе биде овозможена во 2023 година. Новите банкомати овозможуваат вршење на бесконтактни трансакции, поседуваат и

локални екрани чиј дизајн го избра Банката. Новите АТМ-уреди се поставени во 9 експозитури на Банката во Битола, Тетово, Охрид, Велес, Струмица и Скопје, како и еден надворешен лоби-банкомат поставен во хотел „Мериот“ - казино „Фламинго“ на ул. „Македонија“, Скопје;

- во 2022 година Банката склучи договор за набавка на уште 10 нови АТМ-уреди, и тоа 5 уреди GRG модел H68V за исплата и депонирање на готовина и 5 нови уреди GRG модел H22V за исплата на готовина. Новата опрема пристигна во декември 2022 и се планира да се постави на постоечки локации, односно да ги замени веќе поставените застарени уреди;
- во тек на 2022 година на сите АТМ-уреди во мрежата на Банката беше воведена нова можност за клиентите на Банката - креирање ПИН. Клиентите на Банката кои поседуваат картичка издадена од Банката можат самите да го креираат својот ПИН кој понатаму ќе го користат за вршење на сите типови трансакции;
- во 2022 година отпочна нов проект за надградба на електронското банкарство на Банката. Истото, освен надградба и подобрување на постоечките сервиси за клиентите, ќе нуди низа новитети, како што се: автоматско ресетирање на лозинки, поднесување барање за отворање електронско банкарство онлајн, можност за вршење девизни плаќања и слично.

3.9. Управување со имот и безбедност

Во текот на 2022 година, **управувањето со имот и безбедност** беше во функција на заштита на имотот на Банката, создавање услови за непречено и безбедно реализирање на активностите во деловните простории на Банката, поддршка за остварување на стратегиските и деловните цели на Банката, особено во делот на ракување со преземен имот и развој и осовременување на експозитурите на Банката.

Клучни активности реализирани во текот на измината година во доменот на управување со имот и безбедност се следните:

- продажба на имот наменет за продажба;
- продажба на дел од сопствениот имот;
- реконструкција на хидрантска мрежа во Централа Битола со инсталација на современа опрема - хидростаница со придружна опрема и автоматика, замена на дотраена противпожарна опрема и дотраени елементи од хидрантската мрежа;
- набавка на современа банкарска опрема;
- организација и посветено учество во сите фази на активностите поврзани со дислокациите на експозитурите во Охрид и „Систина“ - Скопје;
- организација и непречено функционирање на активностите за подигнување, враќање и транспорт на ефективни пари со настојување за максимална рационализација на ваквите активности;
- редовен месечен мониторинг на состојбата на имотот, опремата и инсталациите во деловните простории на Банката, контрола на хигиената во деловните простории и банкоматите според утврдени критериуми со преземање мерки за санирање на евентуални поправки и санации на имотот и опремата што се во доменот на стручната квалификуваност на вработените лица, односно ангажирање надворешни стручни извршители;

- склучување годишни договори помеѓу Банката и надворешни извршители за редовно одржување на имотот и сервисирање на опремата;
- склучување на договори помеѓу Банката и надворешни добавувачи на услуги - агенција за безбедност;
- осигурување на градежниот дел на имотот и преземениот имот од подвижни предмети и останат имот, вклучувајќи и готовина странска и домашна, како и на опремата од соодветните осигурителни ризици;
- редовни контроли на деловните простории на Банката и нејзините експозитури во согласност со процедурите за безбедност, а со цел зголемување на нивото на безбедност и заштита на имотот и лицата во Банката.

3.10. Маркетинг

Во текот на 2022 година **Секторот за маркетинг и комуникации** ја продолжи стратегијата од изминатата година, која ја оцени како стабилна и соодветна, со оглед на фактот дека банкарскиот и генерално финансискиот сектор се соочија со исклучително динамични и предизвикувачки години предизвикани од флуктуациите на пазарот иницирани од ковид-кризата.

Уште од првите месеци на изминатата година се започна со приспособување на маркетиншките активности за новите производи кои беа креирани за потребите на клиентите. Во соработка со останатите сектори беа избрани водечки производи за кои се организираа и спроведуваа посебни кампањи. Паралелно со нив, тековно се рекламираа и сите останати производи и услуги на Банката.

Соработката со избрани медиуми, која е континуирана во текот на изминатите години, се продолжи и во текот на 2022 година. Беа продолжени постоечките договори со порталите со кои соработката покажала значително добар резултат и кои беа поддршка на работењето на Банката, а листата се дополни и со неколку нови портали кои исто така беа оценети како релевантни за пласирање на информациите. Со тоа Банката преку ПР-текстови имаше редовна поддршка во пласирање на каков било тип нова информација во јавноста, а во текот на целата година сите кампањи беа рекламирани преку банери поставени на веб-порталите, услуга која е дел од договорите со сите портали. Во текот на годината беше направена и проценка со која и некои нови портали се вклучија како дел од медиумскиот план на секторот. Секторот за маркетинг во голем дел беше одговорен и за одржување на веб-страницата на Банката која служи за базична платформа со која се поврзани сите објави на социјалните медиуми, со цел генерирање на повеќе сообраќај на истата.

Во однос на социјалните медиуми, истите беа раководени по претходно утврдени комуникациски планови, внимателно креирани во согласност со временските актуелности. Комуникациските планови се изработуваат на месечно ниво, се прави проценка што е она што е најсоодветно да биде изнесено во јавноста во текот на месецот и истите содржат 10 - 15 објави. Маркетинг-агенцијата во текот на целата година континуирано работеше на следење на објавите на социјалните медиуми и ги преземаше сите активности за истите да стигнат до што поголем опсег на публика што беше соодветно избрана. Преку тоа, алатките на дигиталниот маркетинг, коишто покрај другото се засноваа и на SEO (*Search Engine*

Optimisation), помогнаа и во подобрување на целосниот сообраќај и видливост на интернет-страницата на Стопанска банка а.д. Битола. Многу голем ефект се забележа при спонзорирањето на објавите на социјалните медиуми, со што се потврдува фактот дека дигиталниот простор има огромен потенцијал не само за информирање на постоечките туку и за лесно генерирање на нови потенцијални клиенти.

Веќе докажаната алатка преку која Банката активно комуницира со клиентите и ја потврдува и одржува сликата за брендот – надворешно огласување преку билборди, и во текот на 2022 година исто така беше дел од алатките избрани при рекламирањето. Преку внимателно избрани позиции, кампањите беа пласирани и ротирани на позициите со цел поголема ефективност и опсег на публика што би ги видела. Ефикасноста на оваа алатка се потврди и со реакции од клиентите кои кога се обраќаа до Банката, се повикуваа на рекламите што ги забележале на билбордите низ некој од градовите. Поради големата ефикасност и потребите за новите кампањи што ги креираше секторот во текот на месеците јули и август, беше направен и дополнителен закуп на рекламни површини. Со дуплирање на бројот на површини се забележа ефектот на присутност на Банката, а истовремено се стави и фокус на два нови производи што во моментот беа актуелни за рекламирање. Фокусот на рекламирањето во најголем период од годината беа депозитите. Токму за еден од новите депозити кој имаше најконкурентна камата на пазарот беше искористен и дополнителниот закуп на билбордите во текот на месеците јули и август.

Еден од поголемите проекти во текот на 2022 година од аспект на општествена одговорност беше спонзорството и договорот кој Банката го постигна со скопската зоолошка градина. Како едно од најпосетуваните места во градот каде што може да се пресретнат голем број целни групи, Банката донираше средства за изградба на хранилиште за жирафи – проект кој е предвидено да привлече огромен број посетители. Дел од договорот за донација за хранилиштето е Банката да може да користи простор за промотивни активности во зоолошката градина, како и да направи брендинг на избрани позиции и да ги ребрендира сите патокази во зоолошката градина. Можноста за промоција беше максимално искористена, секторот за маркетинг секој викенд организираше промотивни активности, беше поставен штанд, беа најмени хостеси кои по неколку часа во текот на викендите правеа промоција на брендот и производите на Стопанска банка а.д. Битола. Проектот е предвидено да продолжи и во текот на 2023 година, а за новата пролетна сезона која следи е планирана организација на нови промотивни активности и настани во зоолошката градина.

Како општествено одговорна компанија, Стопанска банка а.д. Битола во текот на 2022 година се потврди и со неколку други активности: спонзорство на концертот “LOVE O’CLOCK – Fly me to the Moon“, спонзорство на ССРИ – Битола, поддршка на музички настани, спонзорство на концерт на бенд, спонзорство на спортски настан во Битола и за крајот на годината спонзорство на настан во организација на Општина Битола во пресрет на новогодишните празници. Стопанска банка а.д. Битола е препознатлива по тоа што многу често поддржува настани, поединци или тимови што се во корист на заедницата, а во насока на афирмација на културата или спортот. Овие настани беа исто така во целост медиумски покриени од страна на Секторот за маркетинг.

Во однос на одржувањето на експозитурите, редовно се вршеше достава на сите флаери што се изработуваа за новите производи, се изработуваа и постери за надворешниот изглед на експозитурите. За новите банкомати што се поставуваа онаму каде што тоа го

дозволуваше просторот, се правеше целосен брендинг. На овој начин, покрај тоа што во надворешниот простор стануваат повидлив за минувачите, се врши и промоција на самиот бренд или на некој од производите на Банката.

Секторот за маркетинг секоја година се води по однапред смислен план за активности и кампањи кои се договорени во соработка со другите сектори, но многу често прави и приспособување на активностите со некоја актуелност, настан или случување. Во текот на месец октомври, одбележан како месец на штедењето, покрај активна промоција на промотивен депозит, беа организирани и низа други активности. Во месец октомври Секторот за маркетинг ја организираше и наградната игра во соработка со Visa - „VISA и STVBT – СПОЈ ЗА СУПЕР НАГРАДИ“. Организацијата во целост, по дефинирање на условите, беше преземена од Секторот за маркетинг. Набавка на награди, креатива, дизајн, креирање правилник за наградната игра, начини и простор за рекламирање, сите тие активности беа реализирани од страна на Секторот за маркетинг, кој во текот на целото времетраење на наградната игра ги користеше максимално сите алатки за нејзина промоција во јавноста.

Во однос на нови кампањи, во 2022 година беа изработени целосно нови креативи и материјали за производите што беа посочени како поактуелни за промоција. Главниот фокус покрај депозитите беа и потрошувачките кредити. За оние кои беа избрани како поконкурентни беа реализирани целосни кампањи во кои беа вклучени сите маркетиншки алатки. Голем успех во промовирањето прикажан преку зголемени резултати и побарувачка се забележа и кај медицинскиот кредит медиплус - кредит наменет за сите медицински услуги во КБ „Ацибадем Систина“. Последниот месец од годината го одбележа спонзорство на настан во организација на Општина Битола, а од аспект на промоција на производи, годината се заокружи со еден од најконкурентните депозити на пазарот како и наградната игра во соработка со Visa која сè уште е во тек.

3.11. Внатрешна ревизија

Секторот за внатрешна ревизија на Стопанска банка а.д. Битола функционира како независен организациски дел во Банката, организиран од страна на Надзорниот одбор на Банката.

Активностите на внатрешната ревизија се базираат на сеопфатен и детален план за спроведување ревизии, кој се изготвува врз база на оценка на ризикот. Секторот за внатрешна ревизија во текот на 2022 година ги спроведе сите планирани ревизии на процеси и организациски единици во Банката во согласност со Годишниот план за 2022 година, а извештаите од спроведените ревизии беа презентирани на редовни седници на Надзорниот одбор и Одборот за ревизија на Банката.

Внатрешната ревизија ги спроведе планираните ревизии на деловните процеси во организациските единици на Банката во рамките на расположливото време и нема отстапувања од времето планирано за ревизии со Годишниот план за работа на Секторот.

Со ревизијата на одделни подрачја од работењето на Банката, Секторот за внатрешна ревизија имаше за цел да ја оцени ефективността на внатрешните контроли и адекватноста на системите за управување со ризиците. Од контролата на адекватноста и ефикасноста на системите за внатрешна контрола, Секторот за внатрешна ревизија констатира дека системите за интерна контрола на ревидираните подрачја во Банката главно функционираат на задоволително ниво во согласност со законската регулатива и во најголем дел се насочени кон минимизирање значајни материјални ризици во работењето на службите на Банката. Со цел понатамошно унапредување на внатрешните контроли и системи за управување со ризиците, Секторот за внатрешна ревизија, во рамки на поединечните извештаи за спроведените ревизии издаде одредени препораки за отстранување на констатираните наоди. Одредени препораки се однесуваат на изготвување нови и ревидирање на постојните интерни акти во одделни служби и деловни процеси на Банката и нивно усогласување со законските прописи. Препораки беа дадени и за поефикасна анализа и оценка на одделни ризици од работењето на Банката, подобрување на системот на внатрешни контроли, обуки на вработените, унапредување одделни процеси и на информативниот систем во Банката.

Секторот за внатрешна ревизија вршеше редовна проверка на реализација на препораките по извршените поединечни ревизии на одделни служби и деловни процеси во Банката, за што изготвуваше квартални извештаи преку кои навремено се информираа органите на Банката за статусот на имплементација на препораките.

Од контролата на спроведувањето на препораките, внатрешната ревизија оцени дека најголемиот дел од предложените мерки се реализирани во дадените рокови, што ја покажува респонзивноста на Управниот одбор во однос на унапредување на контролните механизми и зголемување на ефикасноста на процесите во насока на подобрување на целокупното работење на Банката.

4. Извештај за корпоративно управување

Во согласност со Статутот на Стопанска банка а.д. Битола, СО бр. 02-19821/1/П-2 од 11.11.2020 година, органи на Банката се: Собрание на акционери, Надзорен одбор, Одбор за управување со ризици, Одбор за ревизија, Управен одбор и Одбор за надгледување на информативната технологија.

Покрај одборите на Банката, чиј број, состав, надлежности, права, одговорности и начин на работење се пропишани со Статут, во Банката се формирани и функционираат и останати одбори: АЛКО-одбор како одбор за управување со активата и пасивата на Банката, Одбор за управување со оперативна ликвидност и кредитни одбори.

4.1. Собрание на акционери

Собранието на акционери како највисок орган на управување во Банката, со состојба на 31.12.2022 година го сочинуваат 984 акционери. Во текот на 2022 година,

дејствувајќи во согласност со законските прописи и Статутот на Банката, Собранието одржа една редовна седница на која разгледа и усвои повеќе материјали и одлуки во негова надлежност. Собранието беше свикано со објавување јавен повик до акционерите во дневен весник, на интернет-страницата на Банката и на интернет-страницата на Македонска берза за хартии од вредност, притоа во целост почитувајќи ги законските одредби, подзаконските акти и Статутот на Банката, кои го регулираат целокупното функционирање на Собранието на акционери.

На седницата одржана на 31.5.2022 година беа разгледани и усвоени: записникот од 48. седница на Собранието на акционери на Банката, Годишниот извештај за работењето на Банката за 2021 година, Извештајот за работењето на Надзорниот одбор, Годишната сметка и Извештајот за извршената ревизија на финансиските извештаи за 2021 година, Одлуката за употреба и распоредување на остварената добивка во 2021 година, Одлуката за избор на Друштво за ревизија, Информациите за поднесени оставки од член и независен член на Надзорен одбор и Одлуката за именување членови на Надзорниот одбор на Стопанска банка а.д. Битола.

Со состојба на 31.12.2022 година, акционерскиот капитал на Банката е составен од 390 977 обични акции. Акционер со квалификувано учество во Банката е „Пелистерка“ АД Скопје, кој заедно со поврзаното лице „Тимох“ ДОО Скопје поседува 21,85 % од вкупниот број акции со право на глас, т.е. обични акции. Претставник на акционерот со квалификувано учество во Надзорниот одбор беше г. Стевчо Јолакоски.

4.2. Надзорен одбор

Надзорниот одбор на Стопанска банка а.д. Битола (во понатамошниот текст: НО), во согласност со Статутот и Законот за банките, во текот на 2022 година го сочинуваа 6 (шест) члена, од кои два се независни членови. Членовите на НО се именувани со Одлука од Собрание на акционери, а функцијата ја извршуваат по добиени решенија за согласност од гувернерот на Народна банка со дефинирано времетраење на мандатот на секој поединечен член. Покрај именување на членови на НО, Собранието на Банката е надлежно и за нивно разрешување.

Во периодот 1.1.2022 - 13.10.2022 година, НО на Банката дејствуваше во следниот состав: г. Миле Зечевиќ – претседател и независен член, г-а Александра Радевска – заменик-претседател и член, г. Стевчо Јолакоски – член, г. Иванчо Велјановски – член, г-а Гордана Темелковска – Костовска – член и г. Игор Камбовски – независен член.

Почнувајќи од 13.10.2022 година, односно по добивање на Решението за претходна согласност од НБРСМ за именување на г-а Гордана Гацева за независен член на Надзорниот одбор на Стопанска банка а.д. Битола, и по извршениот упис во тековната состојба на Банката, Надзорниот одбор до 31.12.2022 година работеше во следниот состав:

- г. Миле Зечевиќ - претседател и независен член,
- г-а Александра Радевска - заменик-претседател и член
- г. Иванчо Велјановски - член;
- г. д-р Стевчо Јолакоски - член; и
- г-а м-р Гордана Гацева - независен член и
- г-а Гордана Темелковска-Костовска - член.

Имено, како новоименуван независен член на Надзорниот одбор, г-а Гордана Гацева го замени дотогашниот независен член на Надзорниот одбор г. Игор Камбовски, чија претходно поднесена оставка стапи во сила.

Табела: Состав на НО, мандат и членства во други органи на надзор и / или управување на членовите на НО

Членови на НО	Мандат	Присуство на седници на НО	Членство во други органи на надзор и / или управување на членовите на НО
г. Миле Зечевиќ - претседател и независен член	16.7.2019-16.7.2023	присуство на 21 од одржани 21 седница	- член на Одбор за ревизија на Стопанска банка а.д. Битола
г-а Александра Радевска - заменик-претседател и член	6.8.2019-6.8.2023	присуство на 17 од одржани 21 седница	- претседател и член на Одбор за ревизија на Стопанска банка а.д. Битола
г. Стевчо Јолакоски - член	24.9.2020-24.9.2024	присуство на 21 од одржани 21 седница	- заменик-претседател и член на Одбор за ревизија на Стопанска банка а.д. Битола
г. Иванчо Велјановски - член	16.7.2019-16.7.2023	присуство на 21 од одржани 21 седница	- генерален извршен директор на Фабрика за квасец и алкохол АД Битола
г-а Гордана Темелковска - Костовска - член	15.4.2020-15.4.2024	присуство на 20 од одржани 21 седница	- раководител на Оддел за финансии и сметководство во ДОО „Руле турс“
г-а Гордана Гацева	13.10.2022-13.10.2026	присуство на 8 од одржани 21 седница	- адвокат, партнер во Адвокатско друштво „Трпески и Гацева“, Скопје
г. Игор Камбовски - независен член	16.7.2019-13.10.2022	присуство на 13 од одржани 21 седница	- овластено лице на заедница на сопственици на посебни делови на станбено-деловна зграда на бул. Партизански одреди број 25 влез 1, Општина Центар, Скопје

Во периодот 1.1.2022 - 31.12.2022 година, НО одржа 21 седница. Во извештајниот период, НО на Банката ги остваруваше своите надлежности утврдени со закон и статут, сè со цел да обезбеди добро работење, управување и стабилност на Банката, како и навремено и точно финансиско известување на НБРСМ.

На седниците што ги одржа НО на Банката во текот на 2022 година беа разгледувани материјали изготвени од стручните служби и органите на Банката, преку кои НО го следеше движењето на сите финансиски показатели, Билансот на состојба, Билансот на успех, профитабилноста и ликвидноста на Банката, депозитите на правните и физичките лица, остварените приходи и расходи на Банката со нивната структура, сопствените средства,

стапката на адекватност на капиталот, причините за подобрувањата и влошувањата на портфолиото на Банката и сите останати значајни прашања од работењето на Банката.

За време на извештајниот период, НО на Банката разгледа и донесе низа интерни акти што се во негова надлежност. Воедно НО на Банката изврши редовно ревидирање на дел од актите што се во негова надлежност. Во 2022 година, НО на Банката ги донесе и потврди следните акти: Кодекс за корпоративно управување на Стопанска банка а.д. Битола, Документ за прифатливо ниво на ризик, Политика за процесот на утврдување на интерниот капитал на Стопанска банка а.д. Битола, Политика за управување со ликвидносниот ризик, Политика за управување со ризикот од промена на каматни стапки во портфолио на банкарски активности, Предлог-одлука за потврдување на соодветност на Политиката за управување со валутниот ризик, Политика за заштита на личните податоци на Стопанска банка а.д. Битола, Политика за процесот на утврдување на интерната ликвидност на Стопанска банка а.д. Битола, Политика - програма за спречување перење пари и финансирање тероризам, Политика за наградување на Стопанска банка а.д. Битола, Политика за управување со кредитен ризик, Политика за користење услуги од надворешни лица, Стратегија за воспоставување соодветно ниво на подготвеност за заштита од потенцијални закани присутни во дигиталниот простор, Политика за управување со оперативен ризик, Политика за начинот на избор, следење на работењето и на разрешувањето на членовите на Надзорниот одбор, на Одборот за управување со ризици, Одборот за ревизија и на Управниот одбор на Стопанска банка а.д. Битола, Политика за вршење на внатрешна ревизија на Стопанска банка а.д. Битола, Процедура за работа на Секторот за внатрешна ревизија на Стопанска банка а.д. Битола, Предлог-одлука за потврдување на соодветноста на Политиката за избегнување судир на интересите на Стопанска банка а.д. Битола со прилог Политика за избегнување судир на интересите на Стопанска банка а.д. Битола, Предлог-одлука за потврдување на соодветноста на Етичкиот кодекс на Стопанска банка а.д. Битола со прилог Етички кодекс на Стопанска банка а.д. Битола, Предлог-одлука за потврдување на соодветноста на Кодексот за корпоративно управување на Стопанска банка а.д. Битола со прилог Кодекс за корпоративно управување на Стопанска банка а.д. Битола, Предлог-одлука за потврдување на соодветноста на Политиката за одржување на сопствените средства на Стопанска банка а.д. Битола со прилог Политика за одржување на сопствените средства на Стопанска банка а.д. Битола, Предлог-одлука за потврдување на соодветноста на Политиката за управување со пазарен ризик со прилог Политика за управување со пазарен ризик, Предлог-одлука за потврдување на соодветноста на Политиката за управување со стратески ризик со прилог Политика за управување со стратески ризик, Предлог-одлука за потврдување на соодветноста на Политиката за управување со репутациски ризик со прилог Политика за управување со репутациски ризик, Предлог-одлука за потврдување на соодветноста на Политиката за управување со ризикот на земја со прилог Политика за управување со ризикот на земја, Предлог-одлука за потврдување на соодветноста на Политиката за управување со правен ризик на Стопанска банка а.д. Битола со прилог Политика за управување со правен ризик на Стопанска банка а.д. Битола, Предлог – одлука за потврдување на соодветноста на Политиката за сигурност на информативниот систем на Стопанска банка а.д. Битола со прилог Политика за сигурност на информативниот систем на Стопанска банка а.д. Битола, Предлог-одлука за потврдување на соодветноста на Политиката за обелоденување на извештаи и податоци за работењето на Стопанска банка а.д. Битола со прилог Политика за обелоденување на извештаи и податоци за работењето на Стопанска банка а.д. Битола.

Воедно, во 2022 година НО ја усвои Деловната политика, Развојниот и финансискиот план за периодот 2022 - 2026 година, а ги одобри Годишната сметка за 2021 година, ревидираните финансиски извештаи и Годишниот извештај за работењето на Банката во 2021 година. Исто така НО на Банката изврши оценка и избор на членовите на УО на Банката заради истекот на нивните мандати, утврдени со решенијата за претходна согласност на гувернерот на НБРСМ.

Исто така НО разгледуваше и други извештаи од НБРСМ и други надлежни институции, ги разгледуваше извештаите на Одборот за управување со ризици, Одборот за ревизија, АЛКО-одборот, Одборот за надгледување на информативната технологија, Секторот за внатрешна ревизија, извештаите за работењето на Банката, усогласеноста на работењето на Банката во согласност со законот и другите подзаконски акти, елаборатите за отпис на побарувања, како и други информации и извештаи од својата надлежност. НО на Банката водеше особена грижа за почитување на интерните и на законски поставените лимити, како и на лимитите утврдени со меморандумот склучен со НБРСМ.

Членовите на НО на Банката како лица со посебни права и одговорности во Банката, ги именува и разрешува Собранието на акционерите на Банката во согласност со критериумите утврдени со закон, подзаконските акти, Статутот на Банката и Политиката за начинот на избор, следење на работењето и на разрешувањето на членовите на Надзорен одбор, Одборот за управување со ризици, Одборот за ревизија и Управниот одбор на Стопанска банка а.д. Битола.

Предлог-одлуката за именување член / членови на НО и целокупната документација што се однесува на изборот на членовите на НО на Банката, ја изготвува Службата за управување со Кабинет на УО и истата се проследува до Собранието на акционери на Банката.

Одлуката за именување член / членови на НО, донесена од страна на Собранието на акционери за именување член на НО, стапува на сила по добивање на Решението од Гувернерот на Народна Банка на Република Северна Македонија (во натамошниот текст само: НБРСМ) со кое се издава претходна согласност за именуваното лице за член на НО на Банката во согласност со Одлуката за издавање согласности на НБРСМ.

Имено, членовите на НО треба да располагаат со соодветни квалификации, да ја разбираат својата улога во корпоративното управување на Банката и да се способни за реално оценување на работењето на Банката. За таа цел треба да поседуваат соодветни знаења и искуство за извршување на своите надлежности, да избегнуваат судир на интереси и да посветуваат доволно време за извршување на обврските што произлегуваат од надлежностите утврдени со закон. Членовите на НО треба заедно да имаат знаења и искуство потребни за независен надзор на работењето на Банката, а особено за разбирање на активностите што ги врши Банката и на материјалните ризици на кои е изложена.

Според член 89 од Законот за банките, член 67 од Статутот на Банката и точка 2.5 од Политиката за начинот на избор, следење на работењето и на разрешувањето на членовите на Надзорен одбор, на Одборот за управување со ризици, Одборот за ревизија и на Управниот одбор на Стопанска банка а.д. Битола, НО најмалку еднаш годишно врши оценка на сопствената работа од аспект на поединечните членови и колективно и за тоа го известува Собранието на Банката.

Мандатот на членовите на НО е утврден со Статутот на Банката и трае четири години. Исто лице не може да биде именувано за независен член на НО во Банката подолго од три последователни мандати. Според член 73 од Статутот на Банката, мандатот на

членовите на НО може да престане пред истекот на мандатот во случаи ако се исполнети условите што оневозможуваат назначување на член на НО на Банката, ако Гувернерот на НБРСМ ја повлече согласноста за именување член на НО по сопствено лично писмено барање - оставка и во други случаи утврдени со законот.

На членовите на НО може предвремено да им престане мандатот со разрешување поради работење спротивно на закон, статут и добрите деловни обичаи.

4.2.1. Комисија за избор и именување

Надзорниот одбор на својата седница одржана на 28.12.2022 година донесе Одлука за формирање комисија за избор и именување на членови на Надзорниот одбор, Управниот одбор, Одборот за управување со ризици и Одборот за ревизија на Стопанска Банка а.д. Битола во следниот состав:

1. Иванчо Велјановски - член и претседател
2. Гордана Темелковска-Костовска - член и заменик-претседател, и
3. м-р Гордана Гацева - член.

Делокругот на работа на оваа Комисија ќе го опфаќа најмалку следното:

- најмалку еднаш годишно го разгледува составот на Надзорниот одбор и неговите комисии од аспект на знаењето, квалификациите, вештините и искуството што членовите поединечно и заедно ги поседуваат за успешно извршување на нивните функции (т.н. „профил на одборот“) кој се објавува на веб-страницата на Банката;
- оценува и потврдува дека предложениот кандидат или кандидати ги исполнува/ат бараните услови утврдени со закон, внатрешните акти на Банката, како и дали кандидатот или кандидатите се вклопуваат во профилот на одборот;
- за кандидатите кои се предложени од страна на Надзорниот одбор, до Собранието на акционери доставува извештај за извршената анализа и проверка на исполнетост на критериумите од страна на кандидатот, како и за усогласеност на неговата кандидатура со внатрешните акти и профилот на одборот и оцена за тоа дали кандидатот се смета за независен;
- доставува до Надзорниот одбор предлог-одлуки и други материјали потребни при избор на членови на одборите.
- изготвува план за сукцесија на Надзорниот одбор, што ќе биде вклучен во Годишниот извештај на Банката за да се обезбеди континуитет и квалитет во функционирањето на Надзорниот одбор.

4.2.2. Комисија за наградување

Надзорниот одбор на својата седница одржана на 28.12.2022 година донесе Одлука за формирање комисија за наградување на Стопанска банка а.д. Битола (во натамошниот текст: Комисија) со следниот состав:

1. Гордана Гацева - член и претседател

2. Миле Зечевиќ - член и заменик-претседател, и
3. Гордана Темелковска-Костовска - член.

Делокругот на работа на оваа Комисија ќе го опфаќа најмалку следното:

- подготвување предлози за одлуките на Надзорниот одбор во однос на наградувањето, вклучувајќи ги и оние кои влијаат на ризиците на Банката и нивното управување;
- вршење надзор над наградувањето на членовите на Управниот одбор на Банката, високото раководство кое ја врши функцијата за управување со ризици и функцијата за усогласеност, како и на високото раководство кое ја врши функцијата на внатрешна ревизија (лицата надлежни за контролни функции на Банката);
- поддржување и советување на Надзорниот одбор на Банката при формулирање на политиката за наградување на Банката, вклучително и дека таквата политика за наградување е родово неутрална и поддржува еднаков третман на вработените;
- подготвување предлози за вкупните примања/надоместоци за секој член на Управниот одбор на Банката, како и лицата надлежни за контролни функции на Банката.

4.3. Одбор за ревизија

Во согласност со одредбите на Законот за банките, Статутот на Стопанска банка а.д. Битола, Кодексот за корпоративно управување и Деловникот за работа на Одборот за ревизија, **Одборот за ревизија** (во понатамошниот текст: ОР) е независен и самостоен орган на управување во Банката.

Во 2022 година, ОР работеше во состав од 5 (пет) члена, од кои тројца се избрани од редот на членовите на НО, а другите двајца се независни. Во периодот од 1.1.2022 – 5.10.2022 година, ОР работеше во следниот состав: г-а Александра Радевска – претседател и член, г. Стевчо Јолакоски – заменик-претседател и член, г. Миле Зечевиќ – член, г. Жарко Михајловски – независен член и г-а Весна Савевски – независен член. Во периодот од 5.10.2022 - 28.10.2022 година, ОР работеше во состав од преостанатите 4 (четири) члена.

Надзорниот одбор на седница одржана на 28.10.2022 година за нов член на ОР од редот на членовите на НО ја назначи г-ата Гордана Гацева, така што од 28.10.2022 до 31.12.2022 година, ОР работеше во следниот состав: г-а Александра Радевска – претседател и член, г-а Гордана Гацева - член, г. Миле Зечевиќ – член, г. Жарко Михајловски – независен член и г-а Весна Савевски – независен член. Одборот за ревизија од своите редови на својата 6. седница одржана на 28.12.2022 година за заменик-претседател на ОР ја именуваше г-а Гордана Гацева.

Табела: Состав на ОР, мандат и членства во други органи на надзор и / или управување на членовите на ОР

Членови на ОР	Мандат	Присуство на седници на ОР	Членство во други органи на надзор и / или управување на членовите на ОР
---------------	--------	----------------------------	--

г-а Александра Радевска - претседател и член	20.9.2021- 20.9.2023	присуство на 5 од одржани 6 седници	- член на Надзорен одбор на Стопанска банка а.д. Битола
г. Стевчо Јолакоски - заменик-претседател и член	05.10.2020- 05.10.2022	присуство на 4 од одржани 6 седници	- член на Надзорен одбор на Стопанска банка а.д. Битола,
г. Миле Зечевиќ - член	20.9.2021- 20.9.2023	присуство на 6 од одржани 6 седници	- претседател и член на Надзорен одбор на Стопанска банка а.д. Битола
г. Жарко Михајловски - независен член	18.10.2021- 18.10.2023	присуство на 4 од одржани 6 седници	- управител во МСФИ Ревизија ДОО Скопје
г-а Весна Савевски - независен член	18.10.2021- 18.10.2023	присуство на 6 од одржани 6 седници	/

При изборот на независни членови на ОР во целост беа испочитувани критериумите за независност утврдени со Законот за банките. Независните членови и со нив поврзаните физички лица не се вработени, ниту се лица со посебни права и одговорности во Банката, не се акционери со квалификувано учество во Банката ниту застапуваат акционер со квалификувано учество во Банката, не работат, односно во последните три години не работеле во друштво за ревизија што во тој период вршело ревизија на работењето на Банката и во последните три години немале материјален интерес или деловен однос со Банката кој просечно годишно надминува 3 000 000,00 денари.

Во извештајниот период 1.1.2022 до 31.12.2022 година, Одборот за ревизија ги извршуваше своите активности утврдени со законската регулатива, подзаконските прописи и интерните акти на Банката. ОР во текот на 2022 година одржа 6 (шест) седници на кои ги разгледа финансиските извештаи на Банката и се грижеше за точноста и транспарентноста на објавените финансиски информации за работењето на Банката во согласност со прописите и меѓународните сметководствени стандарди, ги следеше и изврши оценка на системите за внатрешна контрола, ја следеше работата и ја оценуваше ефикасноста на Секторот за внатрешна ревизија, го следеше процесот на ревизија на Банката и постојано ја следеше усогласеноста на работењето на Банката со прописите што се однесуваат на сметководствените стандарди и финансиските извештаи. Воедно, во текот на 2022 година оствари континуирана соработка со Управниот одбор и Секторот за внатрешна ревизија. Одборот за ревизија редовно ги разгледуваше и извештаите од работењето на Одборот за управување со ризиците. Во согласност со законските одредби и актите на Банката, Одборот за ревизија редовно го известуваше Надзорниот одбор на Банката за својата работа преку тримесечни извештаи. На седниците на Одборот редовно присуствуваа мнозинството на членовите на Одборот за ревизија, членовите на Управниот одбор и директорот на Секторот за внатрешна ревизија.

Членовите на Одборот за ревизија на Банката како лица со посебни права и одговорности во Банката, ги именува Надзорниот одбор на Банката за период од две години. Предлог-одлуката за именување член / членови на Одборот за ревизија на Банката и целокупната документација што се однесува на изборот на членовите на Надзорниот одбор на Банката, ја изготвува Службата за управување со Кабинет на УО и таа се проследува до Надзорниот одбор на Банката.

Овој одбор се состои од 5 (пет) члена, од кои тројца се избрани од редот на членовите на НО, за кои претходно е добиена согласност од страна на НБРСМ, а другите два члена се независни. Најмалку 1 (еден) од членовите на ОР треба да биде овластен ревизор. Членовите на ОР од своите редови избираат претседател и заменик-претседател, кои се одговорни за организација на работата на ОР. Покрај именување на членови на ОР, НО е надлежен и за нивно разрешување.

Членови на Одборот за ревизија, покрај утврдените услови со Законот за банките за лицата со посебни права и овластувања, треба да имаат познавање и за: работењето на банката, нејзините производи и услуги, ризиците на кои е изложена банката, системите за внатрешна контрола и политиките за управување со ризици на банката и сметководството и ревизијата. Надзорниот одбор на Банката е должен да врши оценка на членовите на Одборот за ревизија на Банката. Поради тоа Одборот за ревизија на Банката треба да обезбеди водење записници од одржаните состаноци од чија содржина ќе можат да се согледаат активностите на одделните членови на одборот, како и да обезбедат друга документација определена од Надзорниот одбор на Банката врз основа на која ќе може да ја оцени работата на Одборот за ревизија на Банката.

Надзорниот одбор ги именува членовите на Одборот за ревизија за период од 2 (две) години. Мандатот на членовите на Одборот за ревизија може да престане пред истекот на мандатот во случаи кога се исполнети условите што оневозможуваат назначување на член на Одборот за ревизија на Банката со одлука на Надзорниот одбор на Банката, по сопствено лично писмено барање - оставка, како и во други случаи утврдени со законот.

4.4. Одбор за управување со ризици

Одборот за управување со ризици (во понатамошниот текст: ОУР) во периодот 1.1.2022 - 13.12.2022 година функционираше во состав од 7 (седум) члена, и тоа: г-а Гордана Балтовска – претседател и член, г-а Наташа Несторовска – заменик-претседател и член (заклучно со 13.12.2022 година), г-а Наташа Илиевска – член (заклучно со 21.7.2022 година), г. Данчо Аврамоски – член, г-а Кристина Погачник Костовска – член (заклучно со 21.7.2022 година), г. Живко Атанасов – член и г-а Јасмина Диневска – член.

На местото на г-а Кристина Погачник Костовска, почнувајќи од 21.7.2022 година функцијата член на ОУР започна да ја извршува г. Павле Цветаноски како новоименуван директор на Секторот за поддршка и финансии. На местото на г-а Наташа Илиевска, почнувајќи од 21.7.2022 година функцијата член на ОУР започна да ја извршува г. Менде Мицевски како новоименуван директор на Сектор за управување со ризици.

По престанок на мандатот член на УО, на г-а Наташа Несторовска и престана и мандатот член и заменик-претседател на ОУР, по што ОУР работеше во состав од 6 (шест) члена.

Во согласност со Статутот, членови на ОУР се: член од УО во чија надлежност е управувањето со ризици, кој е претседател на ОУР, член од УО во чија надлежност е процесингот на Банката, кој е заменик-претседател на ОУР, одговорното лице на Сектор за управување со ризици, одговорното лице на Сектор за правни работи и управување со Кабинет на УО, одговорното лице на Сектор за поддршка и финансии, одговорното лице на Сектор за организација и ИТ и одговорно лице на Сектор за процесирање.

Табела: Состав на ОУР, мандат и членства во други органи на надзор и / или управување на членовите на ОУР

Членови на ОУР	Мандат	Членство во други органи на надзор и / или управување на членовите на ОУР
г-а Гордана Балтовска - претседател и член	28.10.2022-28.10.2026	- член на Управен одбор на Стопанска банка а.д. Битола - член на АЛКО-одбор на Стопанска банка а.д. Битола - член на Кредитен одбор на Стопанска банка а.д. Битола
г-а Наташа Несторовска - заменик-претседател и член	28.10.2022-13.12.2022	- член на Управен одбор на Стопанска банка а.д.Битола до 13.12.2022 година - претседател и член на АЛКО-одбор на Стопанска банка а.д. Битола до 13.12.2022
г-а Наташа Илиевска - член	24.10.2018 - 21.7.2022	- член на Кредитен одбор на Стопанска банка а.д. Битола до 21.7.2022
г. Менде Мицевски	21.7.2022-21.7.2026	/
г. Данчо Аврамоски - член	25.2.2020-25.2.2024	/
г-а Кристина Погачник Костовска - член	16.12.2021-21.7.2022	/
г. Павле Цветаноски - член	21.7.2022-21.7.2026	- член на АЛКО-одбор на Стопанска банка а.д. Битола
г. Живко Атанасов - член	28.10.2022-28.10.2026	- член на ОНИТ на Стопанска банка а.д. Битола
г-а Јасмина Диневска - член	28.10.2022-28.10.2026	- член на АЛКО-одбор на Стопанска банка а.д. Битола - член на ОНИТ на Стопанска банка а.д. Битола

Во текот на 2022 година, ОУР се состануваше и одржуваше седници најмалку еднаш неделно, а по потреба и повеќе пати неделно. За време на извештајниот период, ОУР одржа вкупно 99 седници. На седниците ОУР разгледување и одлучуваше материјали во согласност со неговите законски надлежности. Имено, на седниците на ОУР во 2022 година

беа разгледани и усвоени многубројни материјали меѓу кои: записниците од претходно одржани седници на ОУР. Воедно ОУР ги разгледуваше и усвојуваше извештаите кои се доставуваат на декадна основа, како што се збирните извештаи за изложеност на валутен ризик, извештаите со прегледи на новоодобрени кредити и новоодобрени вонбилансни ставки, извештаите за показателите ликвидна актива / вкупна актива и ликвидна актива / вкупни депозити на домаќинства, како и извештаите за вкупната бруто-изложеност кон десетте најголеми кредитокорисници.

ОУР ги разгледуваше и извештаите и материјалите кои на месечна основа се разгледуваат од негова страна, и тоа: извештаи со прегледи на нефункционални кредити по сектори, извештаи со преглед на достасани обврски, извештаи за состојба на редовното, нефункционалното и реструктурираното кредитно портфолио и отпишаните побарувања на правните и физичките лица, предлог-одлуки за целосен отпис на побарувања на Стопанска банка а.д. Битола, извештаи за видот на преземени средства и за износот на продадени преземени средства, класификациите на кредитно портфолио со заклучоци за прекласификација на клиенти по партии, извештај за стапките на ликвидност СЛ30 и СЛ180 со спецификација на кредитите кои се вклучуваат во пресметката на стапките на ликвидност, извештаи за трансакции на лица поврзани со Банката.

Исто така ОУР, во текот на 2022 година ги разгледуваше извештаи за изложеност кон вработените, извештаи за адекватноста на капиталот, извештаи за составот и изложеноста на групациите, месечните извештаи за работењето на Банката, извештаи за спроведена анализа на ефектите од управувањето со валутниот ризик врз профитабилноста на Банката, извештаи за изложеноста на Банката по земји и кон странски банки, извештај за пријавени настани од оперативен ризик, извештаи за изложеност на валутен ризик, и извештаите за пријавени сигурносни инциденти.

Сите овие извештаи се изработуваа редовно во согласност со дадените рокови, утврдени стандарди, одлуки и насоки, со цел ОУР секогаш да биде навремено и детално запознаен и информиран со работењето на Банката, а притоа во текот на целокупното работење на ОУР беа отворени низа дебати во кои сите членови земаа активно учество, се со цел за поефективно и поефикасно решавање на сите евентуални проблеми кои произлегуваат од работењето.

Исто така преку целата година до ОУР беа доставувани и извештаи на квартална основа како извештаи за предмети во кои Банката е тужена, предмети каде Банката е тужител, предмети пред извршител и предмети предадени во адвокатски канцеларии, извештај за контрола на стратегискиот ризик, понатаму одлуките за одобрување на неревидирани Биланс на успех и Биланс на состојба на Стопанска банка а.д. Битола, плановите за продажба на преземени средства за продажба во сопственост на Стопанска банка а.д. Битола, извештаите за трансакции на лица поврзани со Банката, извештаите за рефинансирани кредитни изложености на Банката, извештаите за направени исклучоци на одобрени кредитни изложености од кредитното портфолио за правни и физички лица, извештаите за управувањето со ризиците на Банката, извештаите за надминување на интерните и законско поставените лимити, извештај во врска со кредитните изложености на комитенти на Банката, извештаите од вонредниот мониторинг на клиенти – правни лица со книговодствена состојба, извештаите за работењето на Одборот за управување со ризици на Стопанска банка а.д. Битола и извештаи за сопственичката структура на банките во коишто Стопанска банка а.д. Битола има ностро сметки.

ОУР на седниците во 2022 година со внимание ги разгледуваше сите информации и податоци кои беа содржани во доставените материјали и врз основа на истите беа давани насоки за понатамошно преземања дејствија и активности од страна на стручните служби на Банката.

Според Каталогот на извештаи на Стопанска банка а.д. Битола, се доставуваа извештаи на полугодишна и годишна основа

Членовите на ОУР ги именува НО на Банката од редот на лицата со посебни права и одговорности за период од четири години. Предлог-одлуката за именување член / членови на ОУР и целокупната документација што се однесува на изборот на членовите на ОУР на Банката ја изготвува Службата за управување со Кабинет на УО, и таа се проследува до НО на Банката. Покрај утврдените законски критериуми што важат за лицата со посебни права и одговорности, членовите на ОУР задолжително треба да имаат искуство во областа на финансиите или банкарството од најмалку три години, да имаат познавање за работењето на Банката, нејзините производи и услуги и да имаат познавање за ризиците на кои е изложена Банката.

ОУР се состанува најмалку еднаш неделно, а по потреба и повеќе пати. ОУР квартално го известува НО за промените во ризичните позиции на Банката, промените во стратегијата за управување со ризици, ефектите од управувањето со ризиците врз перформансите на Банката, како и преземените мерки и инструменти за заштита од ризиците и ефектите од истите. Исто така ОУР еднаш годишно врши оценка на сопственото работење од аспект на поединечните членови и колективно и истата ја доставува до НО на Банката.

НО на Банката е должен да врши оценка на членовите на ОУР. Затоа ОУР на Банката треба да обезбеди водење записници од одржаните состаноци од чија содржина ќе можат да се согледаат активностите на одделните членови на одборот, како и да обезбедат друга документација определена од НО на Банката врз основа на која ќе може да ја оцени работата на ОУР на Банката.

Покрај именување членови на ОУР, НО е надлежен и за нивно разрешување. Мандатот на членовите на ОУР може да престане пред истекот на мандатот во случаи кога се исполнети условите што оневозможуваат назначување на член на ОУР на Банката, со Одлука на НО на Банката, по сопствено лично писмено барање - оставка, како и во други случаи утврдени со законот.

4.5. Управен одбор

Во согласност со Статутот на Стопанска банка а.д. Битола, Управниот одбор (во понатамошниот текст: УО) на Банката се состои од тројца членови подеднакво одговорни за работењето и за обврските што ги презема Банката. Со Одлука за именување на Управниот одбор на Банката се определува претседател на УО и двајца членови. Надлежностите на членовите на УО се определени со Статутот на Банката.

Во периодот 1.1.2022 - 13.12.2022 година, функцијата членови на УО ја извршуваа: г. Владимир Ефтимоски – претседател, г-а Гордана Балтовска – член и г-а Наташа Несторовска – член.

Сметано од 14.12.2022 година, на д-р Наташа Несторовска и престанува функцијата член на Управниот одбор на Стопанска банка а.д. Битола поради истек на мандатот.

Од 14.12.2022 година до финализирање на постапката која беше во тек за добивање претходна согласност од Народна банка на Република Северна Македонија за повторно именување на д-р Владимир Ефтимоски за член и претседател на Управниот одбор, со Одлука од Надзорниот одбор за вршител на должност член и претседател на Управен одбор на Стопанска банка а.д. Битола од редот на членовите на Надзорниот одбор на Банката беше именувана м-р Александра Радевска.

Во периодот од 14.12.2022 - 31.12.2022 година, Управниот одбор на Банката функционираше во следниот состав: м-р Александра Радевска – вршител на должност член и претседател на УО и д-р Гордана Балтовска – член и претседател на УО.

Табела: Состав на УО, надлежности и членства во други органи на надзор и / или управување на членовите на УО

Членови на УО	Мандат	Присуство на седници на УО	Членство во други органи на надзор и / или управување на членовите на УО
г. Владимир Ефтимоски - претседател и член	25.1.2023- 25.1.2024	присуство на 63 од одржани 66 седници	- претседател и член на ОНИТ на Стопанска Банка а.д. - претседател и член на Кредитен одбор на Стопанска банка а.д. Битола
г-а Алекдандра Радевска - вршител на должност член и претседател	14.12.2022 - 25.1.2023	присуство на 3 од одржани 66 седници	- претседател и член на ОР на Стопанска банка а.д. Битола - заменик-претседател и член на НО на Стопанска банка а.д. Битола
г-а Гордана Балтовска - член	13.10.2022- 13.10.2023	присуство на 62 од одржани 66 седници	- претседател и член на ОУР на Стопанска банка а.д. Битола - член на АЛКО-одбор на Стопанска банка а.д. Битола - член на Кредитен одбор на Стопанска банка а.д. Битола
г-а Наташа Несторовска - член	13.12.2021- 13.12.2022	присуство на 64 од одржани 66 седници	- заменик-претседател и член на ОУР на Стопанска банка а.д. Битола до 13.12.2022 - претседател и член на АЛКО-одбор на Стопанска банка а.д. Битола до 13.12.2022

Управниот одбор на Банката во текот на 2022 година одржа 66 седници на кои го продолжи своето работење во насока на остварување на поставените задачи и цели, пред сè во согласност со законски утврдените овластувања. Во текот на извештајниот период, од страна на УО беа донесени многубројни одлуки и се направи ревидирање на постојните интерни акти во согласност со промената на законската регулатива, потребите на тековното работење, како и препораките на Секторот за внатрешна ревизија и роковите утврдени во согласност со Акцискиот план доставен до НБРСМ. УО на своите седници ги разгледа извештаите доставени од страна на стручните служби на Банката во согласност со утврдениот Каталог на извештаи на Банката, како и извештаите што беа доставени на разгледување до УО на негово конкретно барање. Во согласност со Каталогот на извештаи на Банката беа разгледани и извештаи што се проследуваат на разгледување и усвојување од страна на Надзорниот одбор на Банката.

УО во извештајниот период ја продолжи динамиката на следење на наплатата на побарувањата како на правните така и на физичките лица, клиенти на Банката, и во таа насока даваше и предлози до стручните служби за подобрување на истата. Сегмент на интерес и решавање на прашања од страна на УО и во овој период беше неговата интензивна посветеност во делот на изнаоѓање адекватни решенија по однос на наплата на сомнителните и спорни побарувања, со акцент на наплатата на достасаните и отпишани побарувања кај комитентите - правни лица.

Воедно УО водеше грижа за спроведување на донесените одлуки, покренуваше иницијативи и даваше предлози за унапредување на работењето на Банката, донесуваше одлуки за каматните стапки и тарифниците на Банката, ги разгледуваше месечните остварувања во однос на планот и на квартална основа го известуваше НО за остварените резултати од работењето, утврдуваше предлози и други акти за кои одлучува НО. Исто така УО се грижеше за информирање на акционерите на Банката, донесуваше соодветни интерни упатства, процедури и други акти и се грижеше за нивно спроведување и усогласување во согласност со промените во регулативата и условите на работење.

Членовите на УО како лица со посебни права и одговорности во Банката ги именува и разрешува НО на Банката во согласност со критериумите утврдени со закон, подзаконските акти, Статутот на Банката и Политиката за начинот на избор, следење на работењето и на разрешувањето на членовите на Надзорен одбор, на Одборот за управување со ризици, Одборот за ревизија и Управниот одбор на Стопанска банка а.д. Битола.

Предлог-одлуката за именување член / членови на Управниот одбор и целокупната документација која се однесува на изборот на членовите на УО на Банката, ја изготвува Службата за управување со Кабинет на УО и истата се проследува до НО на Банката. Во одлуката се наведува мандатот за кој се именува предложениот член, имајќи ги предвид одредбите од Статутот на Банката што се однесуваат на траење на мандатот на членовите на УО. Кон одлуката се доставува и образложение од НО за причините за именување на лицето предложено за член на УО на Банката, како и образложение на придобивките на Банката од неговото именување. Одлуката од НО на Банката за именување на член на УО, стапува на сила по добивање Решение од Гувернерот на НБРСМ со кое се издава претходна согласност за именуваното лице за член на УО на Банката. Мандатот на членовите на Управниот одбор е предвиден во Статутот на Банката и трае пет години.

Според член 92 од Законот за банките и член 85 од Статутот на Банката, членовите на УО треба заедно да поседуваат стручни знаења и искуство потребни за независно управување на Банката, а особено за разбирање на активностите што ги врши Банката и на

материјалните ризици на кои е изложена во согласност со правилата за корпоративно управување пропишани од страна на Советот на Народна банка на Република Северна Македонија донесени во согласност со меѓународните стандарди. Членовите на УО се смета дека имаат соодветна репутација доколку се чесни, компетентни, работливи и даваат сигурност дека со своето работење нема да ја загрозат стабилноста и сигурноста на банката и нема да ги нарушат нејзиниот углед и довербата. Тоа подразбира дека за овие лица нема доказ за нивна претходна вклученост во деловното работење или активности што значеле непочитување на прописите и деловните практики и процедури, нарушување или загрозување на интересите на правното лице каде што работеле претходно.

УО се состанува најмалку еднаш во неделата, а и по потреба кога тоа го налага извршувањето на работите во рамките на неговите надлежности. УО на Банката за својата работа одговара пред НО. Членовите на УО најмалку еднаш на три месеци му поднесуваат на НО писмен извештај за работењето на Банката, а по истекот на деловната година поднесуваат и годишна сметка, годишни финансиски извештаи и годишен извештај за работењето на Банката.

Членовите на УО склучуваат менаџерски договор со НО на Банката. Менаџерскиот договор на член на УО на Банката може да биде раскинат во случаи кога со својата работа потешко ги повредува постојните прописи што се однесуваат на работењето на Банката, ги повредува Статутот и другите акти, има законски пречки за вршење на функцијата, како и по барање на членот на УО и по оценка на НО без вина на членот на УО во кој случај тој има право на надомест во висина договорена со менаџерскиот договор. Пред да го раскине менаџерскиот договор, НО на Банката е должен да му овозможи на членот на УО на Банката да се произнесе по причините за неговото разрешување. Претседателот и членовите на УО се должни да ја чуваат банкарската тајна од работењето на Банката, обврска што останува и по престанокот на функцијата претседател и член во УО.

4.6. Одбор за надгледување на информативната технологија

Врз основа на Статутот на Стопанска банка а.д. Битола и Деловникот за работа на **Одборот за надгледување на информативната технологија** (во понатамошниот текст ОНИТ), истиот се состои од пет члена назначени од страна на Надзорниот одбор на Банката, со мандат од 4 (четири) години. Во периодот од 1.1.2022 - 28.12.2022 година ОНИТ работеше во следниот состав: г. Владимир Ефтимоски – претседател и член, г. Живко Атанасов – заменик-претседател и член, г-а Јасмина Диневска – член, г. Сашко Саздовски – член и г-а Наталија Михајлоска – член (без право на глас).

Со одлука, Надзорниот одбор на 28.12.2022 година на место на дотогашниот член на ОНИТ Сашко Саздовски, за член на ОНИТ го именува Дарко Апостоловски.

Табела: Состав на ОНИТ

Состав на ОНИТ	Мандат	Позиција на членот на ОНИТ
г. Владимир Ефтимоски – претседател и член	28.10.2022-28.10.2026	член на УО, во чија надлежност е ИТ
г. Живко Атанасов – заменик претседател и член	28.10.2022-28.10.2026	директор на Сектор за организација и ИТ

г-а Јасмина Диневска – член	28.10.2022- 28.10.2026	директор на Сектор за процесирање
г. Сашко Саздовски - член	28.10.2022- 28.12.2022	ОСИС-лице
г-а Наталија Михајлоска – член (без право на глас)	28.10.2022- 28.10.2026	директор на Сектор за внатрешна ревизија
г. Дарко Апостоловски	28.12.2022- 28.12.2026	ОСИС-лице

Во текот на 2022 година ОНИТ одржа 22 седници на кои се разгледуваа и усвојуваа извештаи за потребата од имплементација на нови технички решенија и нови функционалности, извештаи за текот на активностите за имплементација на проектите од областа на информативната технологија, извештаи за следење на статусот на активности за спроведување акциски планови, како и извештаи за сигурноста на информативниот систем на Банката. Освен тоа, се разгледуваа и останати извештаи и акти за кои ОНИТ доставуваше предлози до УО на Банката со цел донесување одлуки за соодветни решенија од овие области.

Имено, во извештајниот период се разгледуваше имплементацијата на стратешките планови што се во согласност со долгорочната стратегија на Банката, а истовремено се земаше предвид и позицијата на Банката на пазарот, трендовите во банкарскиот сектор, развојот на технологијата и стандардите, како и барањата на регулаторните тела и институции. Исто така се разгледуваше имплементацијата на оперативните планови кои се усогласени со стратешките планови и се однесуваат на потребната инфраструктура, хардвер, софтвер и човечки ресурси и нивната меѓусебна координација, сè со цел непречено остварување на предвидените задачи во дадена временска рамка. Исто така беа разгледувани и барања за нови функционалности, измени во софтвер, имплементација на контролни механизми врз основа на барањата на службите и препораките на Секторот за внатрешна ревизија. Сите беа поединечно разгледувани заедно со мислењето од службите што го побарале тоа, како и мислењето од Службата за организација и за нив беа дадени конструктивни предлози. Притоа должно внимание се посветуваше и на намалување на трошоците за имплементација на овие решенија.

Ефективно управување со проектите претставува клучен фактор за добро управување на ИТ-операциите и успешно следење на конфигурациите. Во таа насока беа разгледувани извештаите доставени од проектните менаџерите и проектните координаторите. Секторот за организација и ИТ задолжен за имплементација на сите проекти за измени во софтверските решенија во Банката, на месечно ниво доставуваше извештаи за статусот на проектите и беа дадени одредени насоки со цел поголема ефикасност и ефективност во имплементацијата на проектите. Поважни извештаи за статуси на проекти кои се разгледуваа во овој квартал беа за Проектот за имплементација на IBM Trusteer, Проектот за имплементација на нов тип на банкомати во мрежата на Стопанска Банка а.д Битола, Проектот за имплементација на надградба на Business process management информативен систем (фаза 2), Проектот за воведување на нови банкомати во мрежата на Стопанска Банка а.д Битола, Проектот за надградба за апликативен софтвер за електронско банкарство, Проектот за имплементација на АМЛ софтвер како и започнување на Проектот за имплементација на измени во согласност со Закон за платежни услуги и

платни системи и Проектот за прилагодување на локалниот софтвер за размена на multi-format MX пораки на Swift.

Воедно, во рамките на ОНИТ беа разгледувани ЦДС-и, односно барања за нови функционалности, измени во софтвер, имплементација на контролни механизми врз основа на барањата на службите и препораките на Секторот за внатрешна ревизија. Сите беа поединечно разгледувани заедно со мислењето од службите што го побарале тоа, како и мислењето од Службата за организација и за нив беа дадени конструктивни предлози. Притоа должно внимание се посветуваше и на намалување на трошоците за имплементација на овие решенија, односно за секое решение се правеше детална анализа на потребните ресурси и се водеше грижа дали нивната имплементација е во согласност со предвидените планови и буџет на Банката. При изборот на обезбедувачите на сервиси, органот вршеше селекција на најповолни понуди, како од аспект на цена така и од аспект на функционалности.

4.7. Организациона структура

Организациската структура на Банката ги следи најдобрите стандарди и барања од корпоративно управување и е создадена со цел да ги оптимизира деловните процесите за да бидат побрзи, поевтини и посигурни за сите инволвирани заинтересирани страни.

Во согласност со организациската поставеност, во текот на 2022 година Банката ги остваруваше своите активности преку органите на Банката: Собрание на акционери, Надзорен одбор, Одбор за управување со ризици, Одбор за ревизија, Управен одбор, Одбор за надгледување на информативната технологија, како одбори дефинирани со Статут и дополнително формирани одбори заради поголема ефикасност, организација и следење на работењето: АЛКО-одбор, Одбор за управување со оперативна ликвидност и кредитни одбори.

Покрај овие органи, организациската поставеност на Банката опфаќа: 11 сектори, 27 служби, како и 19 организациските единици - експозитури и еден шалтер поделени по региони, и тоа:

Регион 1

Експозитури: Бисер, Македонија, Систина, Млечен, Велес, Кавадарци, Прилеп, Охрид, Ресен, Централа Битола;

Регион 2

Експозитури: НБРМ, Лептокарија, ГТЦ, Струмица, Гевгелија, Тетово, Стара зграда, Демир Хисар, Болница Битола и Шалтер Општина.

Во согласност со Статутот на Банката, Деловник за работа на УО и поставената организациона шема (Прилог 1), во периодот 1.1.2022 - 13.12.2022 година секторите беа групирани во три столба на чело со членовите на УО на Банката.

Управен одбор	Позиција	Делокруг на работење
ПРВ СТОЛБ		
д-р Владимир	претседател на Управен	- Сектор за правни работи и управување со кабинет на Управен одбор; - Сектор за работа со правни лица;

Ефтимоски	одбор	- Сектор за работа со физички лица и микроклиенти; - Сектор за организација и ИТ.
ВТОР СТОЛБ		
д-р Гордана Балтовска	член на Управен одбор	- Сектор за управување на ризици; - Сектор за поддршка и финансии и - Сектор за усогласеност со прописи, човечки ресурси, АМЛ и ОСИС-лице.
ТРЕТ СТОЛБ		
д-р Наташа Несторовска	член на Управен одбор	- Сектор за процесирање; - Сектор за управување со имот и безбедност; - Сектор за маркетинг и комуникација.

По промените во составот на УО на Банката, подетално опфатени во точка 5.4. од овој Извештај, беше донесена временна организациска шема (прилог бр. 2) со која секторите беа прегрупирани во два столба, од кои едниот во надлежност на вршителот на должност член и претседател на УО, а другиот во надлежност на вториот член на УО.

Управен одбор	Позиција	Делокруг на работење
ПРВ СТОЛБ		
м-р Александра Радевска	вршител на должност член и претседател на Управен Одбор	- Сектор за правни работи и управување со кабинет на Управен одбор; - Сектор за работа со правни лица; - Сектор за работа со физички лица и микроклиенти; - Сектор за организација и ИТ; - Сектор за маркетинг и комуникација.
ВТОР СТОЛБ		
д-р Гордана Балтовска	член на Управен Одбор	- Сектор за управување на ризици; - Сектор за поддршка и финансии и - Сектор за усогласеност со прописи, човечки ресурси, АМЛ и ОСИС-лице. - Сектор за процесирање; - Сектор за управување со имот и безбедност.

4.8. Усогласеност на корпоративното управување со Кодексот за корпоративно управување на Стопанска банка а.д. Битола

Кодексот на корпоративно управување на Стопанска банка а.д. Битола (во понатамошниот текст: Кодексот) е поставен во согласност со одредбите од Одлуката на НБРСМ за правилата за добро корпоративно управување во Банка (*Службен весник на РСМ*, бр. 24/18 и 113/19).

Кодексот за корпоративно управување ги опфаќа правилата на надзор и раководење во Банката со цел да се овозможи воспоставување јасна организациска структура, со јасно дефинирани и транспарентни линии на одговорност во корпоративното управување во Банката.

Целта на Кодексот за корпоративно управување е да се воспостават, одржуваат и унапредуваат правилата и стандардите за корпоративно управување во Банката засновани

на постојната важечка законска и подзаконска регулатива и интерните акти на Банката што ќе ја сочинуваат корпоративната култура и вредности на Банката, со цел ефикасно и одговорно управување со Банката и намалување на ризикот и транспарентно работење. Со овој Кодекс се опишува управувачката и организациската структура на Банката, односите меѓу управувачките тела и заинтересираните лица, системите на внатрешна контрола и управување со ризици, транспарентноста и финансиското известување.

Корпоративното управување во Банката претставува збир од заемни односи меѓу Надзорниот одбор, Управниот одбор, другите лица со посебни права и одговорности, акционерите на Банката преку кои се воспоставува соодветна организациска структура и соодветни механизми за дефинирање на целите на Банката и нивно остварување и следење.

Во текот на 2022 година, Банката во целост ги почитуваше принципите на корпоративно управување предвидени со Кодексот во поглед на: остварување на правата и интересите на акционерите, транспарентност на сопственичката структура, општествена одговорност, ефикасно корпоративно управување, поделба на надлежностите меѓу органите што вршат надзор и контрола и органите што управуваат со работењето на Банката, редовна и ефикасна контрола и ревизија на работењето на Банката, почитување на законите, етичките стандарди и практики, независност и објективност при извршување на обврските од страна на членовите на органите на управување и надзор, информирање на јавноста, заштита на доверливи информации и лични податоци.

Во извештајниот период Банката ги почитуваше одредбите од Кодексот за корпоративно управување што се однесуваат на постапката за свикување Собрание на акционери, постапката за гласање и правата на акционерите. Воедно, соработката помеѓу Надзорниот и Управниот одбор се одвиваше на начин предвиден со Кодексот, притоа запазувајќи ги роковите, видот и начинот на доставување информации, извештаи и документи од страна на Управниот до Надзорниот одбор, како и начинот на постапување во ситуации кога постои судир на интереси.

Членовите на Надзорниот и Управниот одбор и на другите органи на Банката, како и останатите лица со посебни права и одговорности беа именувани во согласност со критериумите предвидени со Кодексот за корпоративно управување во Банката и тие во целост ги исполнуваа обврските, одговорностите и начинот на работа, притоа почитувајќи ги законските прописи и интерните акти. Кодексот беше испочитуван и од аспект на оцена на соодветноста на членовите на Надзорниот одбор.

Исто така, во изминатата година системот за внатрешна контрола функционираше во согласност со организациската поставеност и функциите на контрола дефинирани во Кодексот за корпоративно управување во Банката. Соодветно се почитуваа и правилата за користење услуги од надворешни лица, етичкиот кодекс и етичките норми, се почитуваа и основните елементи на Политиката за избегнување судир на интереси, како и на Политиката за наградување. Воедно следењето на работењето на друштвото за ревизија „Мур Стивенс ДОО Скопје“, кое вршеше ревизија на придружните финансиски извештаи на Банката за 2022 година, се одвиваше според предвиденото во Кодексот, а Извештајот за корпоративно управување заедно со Изјавата за примена на Кодексот за корпоративно управување (Прилог 3) со сите неопходни елементи е составен дел од Годишниот извештај за работењето на Банката.

4.9. Политика на наградување

Стопанска банка а.д. Битола има воспоставено соодветен систем за наградувања регулиран преку **Политика за наградување**, која се заснова на основните правила за добро корпоративно управување, а ги дефинира критериумите и начините на наградување на менаџментот и вработените во Банката. Целта на политиката е поттикнување на целосна ангажираност од страна на менаџментот и вработените во остварувањето на континуиран развој и раст на Банката. Оваа политика е инструмент за мотивирање на раководниот кадар и вработените со цел индивидуален и колективен придонес во успешното работење на Банката.

Политиката за наградување ги исполнува следните услови:

- во согласност е со деловната политика на Банката, финансискиот план и долгорочните цели на Банката;
- не ги поттикнува вработените или членовите на органите на Банката да преземаат повисоко ниво на ризик од утврденото прифатливо ниво на ризик; и
- содржи механизми за избегнување судир на интересите.

Со Политиката за наградување се дефинираат јасни и транспарентни правила и критериуми за утврдување на вкупниот надоместок, а особено за јасно определување и разграничување помеѓу фиксниот и варијабилниот дел од вкупниот надоместок.

Критериумите за наградување се јасно и недвосмислено дефинирани по одделни групи (членови на Управен одбор, лица надлежни за функциите на контрола, останати лица со посебни права и одговорности, вработени), а се во согласност со одредбите од глава VI од Одлуката за правилата за добро корпоративно управување во банка (*Службен весник на РСМ*, бр. 24/2018 и 113/19).

Политиката за наградување опфаќа и одредби што се однесуваат на начинот на именување, мандатот и должностите на членовите на Одборот за наградување чија работа е регулирана со Деловник за работа.

Во вкупните надоместоци што им се исплаќаат на вработените и на членовите на органите на Банката влегуваат:

- фиксен дел од вкупниот надоместок, кој зависи од описот на работното место, односно од надлежностите на органот на Банката, а не зависи од успешноста во работењето (надоместок во форма на плата);
- варијабилен дел од надоместокот, кој зависи од долгорочната успешност во извршувањето на работните задачи имајќи го предвид преземеното ниво на ризик (бонуси и останати непарични примања). Исплатата на варијабилниот дел не ја ограничува можноста на Банката за зајакнување на нејзината солвентна позиција. Варијабилниот дел од надоместокот може да биде во форма на материјална награда (годишен бонус, еднократен месечен бонус или еднократна годишна награда) или нематеријална награда (учество на екстерна обука, конференција, семинар, или работилница организирана во земјата или во странство).

Табела: Структура по групи на вкупниот надомест исплатен во 2022 година

	Број на лица	Фиксен дел	Варијабилен дел	Вкупен надомест
Надзорен одбор	6	4.467	0	4.467
Одбор за ревизија	5	822	0	822
Управен одбор	1	5.200	17	5.217
Вршител на должност, член на Управен одбор	1	214		214

Лица надлежни за функциите на контрола	3	6.048	51	6.099
Останати лица со посебни права и одговорности	8	13.336	0	13.336
Вработени преку Банка	188	144.511	6.119	150.630
Вработени преку агенција	24	10.879	157	11.036

Фиксниот дел од вкупниот надоместок треба да е значително повисок, односно варијабилниот дел не смее на годишно ниво да надмине 100 % од фиксниот дел од вкупниот надоместок исплатен на секој вработен или член на орган на Банката.

Табела: Структура според висината на вкупниот надоместок исплатен во 2022 година

	Број на лица	Вкупен надомест
до 500.000 денари	68	32.345
од 500.001 до 1.000.000 денари	122	78.726
од 1.000.001 до 1.500.000 денари	28	34.163
од 1.500.001 до 2.000.000 денари	9	15.683
над 2.000.001 денари	9	30.904

Политиката за наградување не предвидува примање надоместок во форма на акции или други права коишто даваат можност за стекнување акции, а доколку произлезе потреба од ваков тип надоместок, за тоа ќе донесе одлука Собранието на Банката во согласност со прописите.

Членовите на Надзорниот одбор и Одборот за ревизија се наградуваат само преку наградување утврдено од Собранието на акционери, со цел да се избегне судир на интереси.

4.10. Политика за користење на услуги од надворешни лица

Начинот на користење на услуги од надворешни лица е регулиран со **Политика за користење услуги од надворешни лица**, која ја донесува Надзорниот одбор на Банката, а чија цел е следење и контрола на изложеноста на Банката на ризик од користење услуги од надворешни лица и активно управување со него. Оваа политика го регулира процесот на избор на надворешни лица чии услуги Банката има потреба да ги користи во своето работење, склучување договор, оцена и следење на ризиците поврзани со користење услуги од надворешни лица, начинот на надзор на работењето на надворешното лице од аспект на услугите што ги извршува за Банката, како и известување на органите на Банката за изложеноста на ризик од користење услуги од надворешни лица, со цел заштита од ризик од неисполнување на договорните обврски од другата договорна страна.

Предмет на оваа политика се надворешни лица што испорачуваат услуга на банката од типот на: проценители, адвокати, надворешни ревизорски куќи, преведувачи, добавувачи на услуги за информативниот систем, услуги од типот на различни видови обезбедување и услуга за транспорт на готовина, други надворешни лица со чие користење на услуги Банката се изложува на ризик.

Надзорниот одбор, покрај тоа што ја донесува оваа политика, го следи и нејзиното спроведување. Одборот за управување со ризици е одговорен за воспоставување на оваа политика и давање предлози за нејзино ревидирање, додека примената на политиката е во надлежност на Управниот одбор на Банката.

Ризикот на кој е изложена Банката од користење услуги од надворешни лица се следи преку годишен извештај за користење на услуги од надворешни лица изработен врз основа на прашалници за оценка на надворешното лице (добавувач, квалитет и навремено извршување на услугата) уредно пополнети од страна на одговорните раководни лица за следење и контрола на услугата од надворешни лица.

Изборот на добавувач се реализира од страна на Комисија за избор на надворешно лице –добавувач, составена од одговорни лица назначени од страна на Управниот одбор да учествуваат во процесот на избор на надворешен добавувач.

Службата за правни работи е одговорна за првично согледување на договорите со надворешни лица од аспект на постоење правен ризик; усогласувањето на договорите со законската регулатива го контролира Службата за усогласеност со прописи и ОСИС-лицето, а по потреба и останатите организациски единици во Банката и ОСИС-лицето. Офицерот за заштита на личните податоци е должен да даде совет и мислење доколку тоа му биде побарано во однос на набавката на услуга од добавувач.

Службата за внатрешна ревизија врши ревизија на спроведувањето на одредбите од Политиката за користење услуги од надворешни лица. За сите надворешни лица добавувачи на услуги во Банката се води Регистар на надворешни лица – добавувачи.

4.11. Политика за избегнување судир на интересите

Во текот на 2022 година, Стопанска банка а.д. Битола работеше во согласност со **Политиката за избегнување судир на интересите**, во која се утврдени конкретни мерки и активности на органите на управување и вработените во Банката за намалување на појавените облици на судир на интереси, идентификување, управување и спречување на последиците од истиот.

Со цел да се спречи појава на судир на интереси во Банката, во 2021 година, лицата со посебни права и одговорности на секои шест месеци даваа писмена изјава за судир на интереси, а писмена изјава за постоење судир на интереси се даваше и пред одржување состаноци за разгледување и донесување одлуки, склучување договори или вршење друга деловна активност. Изјавата се доставува до соодветниот одбор на Банката, а во неа се опишува основот по кој произлегува судирот на личниот со интересот на Банката, каде што се прифаќаа ограничувањата на нивната слобода во однос на прифаќање ангажмани спротивни на интересите на Банката. Воедно овие лица не присуствуваа при донесувањето одлуки, склучувањето договори или при вршењето друга деловна активност во ситуација кога нивната објективност беше доведена во прашање поради судир на нивниот личен интерес и интересот на Банката.

Во согласност со Политиката за избегнување судири на интересите, вработените во Банката беа задолжени да го пријават секој личен деловен потфат или финансиски интерес (како и интересот на членовите на нивните семејства) што би можел да се одрази на угледот и на чесноста на работењето на Банката. Воедно вработените во Банката треба да избегнуваат какви било политички активности коишто би ги довеле во прашање

должностите и одговорностите како професионалци во Банката и треба да се воздржуваат од активен партиски или политички ангажман во време на извршување на работните задачи во Банката.

4.12. Известување за ESG, прашања од општествен интерес и соработка со засегнати страни

Со високо ниво на свесност за значењето на прашањата поврзани со обезбедување на долгорочна одржливост, заштита на животната средина и прашањата од општествен интерес, во текот на 2022 година Банката се залагаше за промовирање на корпоративна култура која поттикнува одговорен однос кон општеството и животната средина.

- **Примена на ESG-практики**

Стопанска банка а.д. Битола во 2022 година пристапи кон ревизија на веќе постоечката Процедурата за оценка на влијанието на проектите врз животната средина и прашања од општествен интерес финансирани од Стопанска банка а.д. Битола, која е јавно достапна и на интернет-страницата на Банката. Постоењето на интерен акт со кој се регулира примената на добри ESG-практики од страна на Банката не е новина, но континуираното залагање на Банката за унапредување на процесите и активностите поврзани со ESG, резултираше со проширување на опфатот на наведената Процедура. При ревидирање на оваа Процедура земени се предвид Кодексот за корпоративно управување на акционерските друштва котирали на Македонска берза и Водичот за ESG-известување на котираните друштва на Македонска берза, како и релевантната законска и подзаконска регулатива. Во Процедурата подетално се опфатени проектите кои Банката ќе ги кредитира, а кои ќе претставуваат инвестиција во областа на одржување на животната средина, ублажување и адаптирање на климатски промени, обновлива енергија, проекти за поддршка на здравствена и образовна инфраструктура.

Банката ќе прифаќа проекти во кои има соодветна оценка за влијанието врз животната средина и социјалните аспекти на локално, регионално и национално ниво, дополнително поткрепено со изјава од клиентите за заштита на животната средина во која е опфатен и делот за минимално прифатлив еколошки ризик.

Воедно Банката нема да финансира проекти во дејности поврзани со производство на оружје и муниција, воена опрема или инфраструктури, дејности кои ги ограничуваат индивидуалните права и слободи на луѓето или кршење на човекови права, дејности кои поттикнуваат штетни влијанија врз животната средина кои не се ублажуваат или надоместуваат, дејности кои се сметаат за неетички или морално контроверзни, дејности забранети со национална легислатива и слично.

Заложбите на Банката во делот на промовирање на добри ESG-практики се реализираат и во практика, така што во 2022 година Банката склучи Рамковен договор со Развојна банка на Северна Македонија за учество во програмата за финансирање на проекти за енергетска ефикасност и обновливи извори на енергија во вредност од 65 милиони денари, од кои дел веќе беа пренасочени во економијата на оние субјекти кои ги исполнуваа предвидените критериуми за користење на овие извори на финансирање.

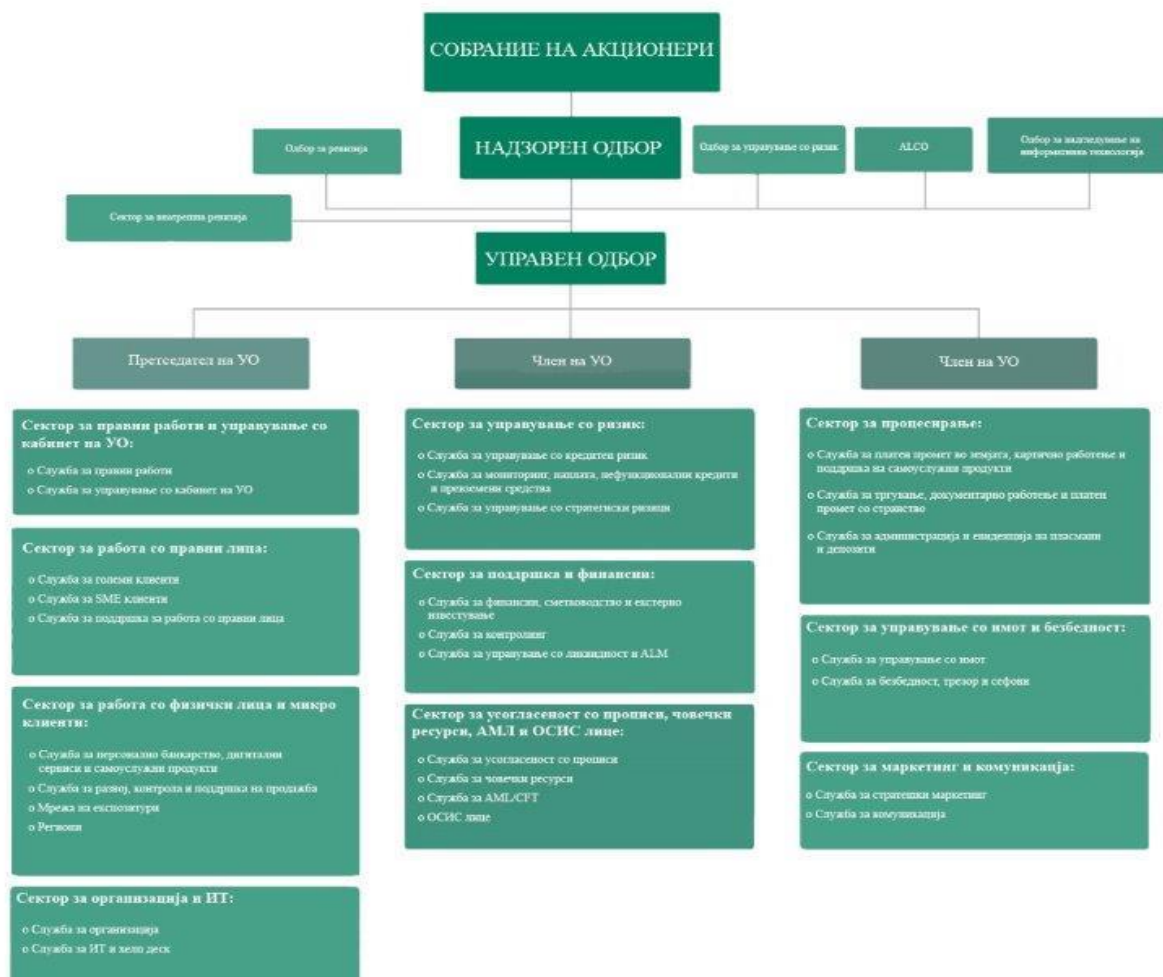
- **Прашања од општествен интерес и соработка со засегнати страни**

Инвестициите во заедницата односно корпоративната општествена одговорност е една од стратешките цели која ги отсликува вредностите што ги негува Банката во насока на одговорно, етичко и професионално дејствување во едно општество заедничко за сите. Водена од девизата дека придонесот кон развој и унапредување на општеството е придонес кон развој и благосостојба на сите засегнати страни, Банката во текот на 2022 година уште еднаш го потврди епитетот општествено одговорна компанија. Во таа насока, Банката финансиски ја поддржа изградбата на хранилиште за жирафи во зоолошката градина во Скопје, а спонзорираше и неколку други настани од областа на културата и спортот меѓу кои: спонзорство на концертот „LOVE O’CLOCK – Fly me to the Moon“, спонзорство на ССРИ – Битола, поддршка на музички настани, спонзорство на концерт на бенд, спонзорство на спортски настан во Битола и за крајот на годината спонзорство на настан во организација на Општина Битола во пресрет на Новогодишните празници.

Во текот на цела 2022 година Банката негуваше корпоративна култура која ги вреднува вработените како една од клучните засегнати страни и нивниот придонес кон растот и развојот на Банката. Во таа насока посебен фокус беше ставен на обуки за унапредување на знаењата и вештините на вработените, така што комбинирано преку системот *E-learning*, видеоврска за виртуелно присуство и физичко, беа организирани 10 интерни обуки и 30 екстерни обуки, семинари и работилници за вработените во Банката. Ценејќи ја лојалноста и придонесот на долгогодишните вработени, Банката исплати јубилејни награди за вработените кои оствариле непрекинат работен стаж во Банката во времетраење од 10, 20 и 30 години.

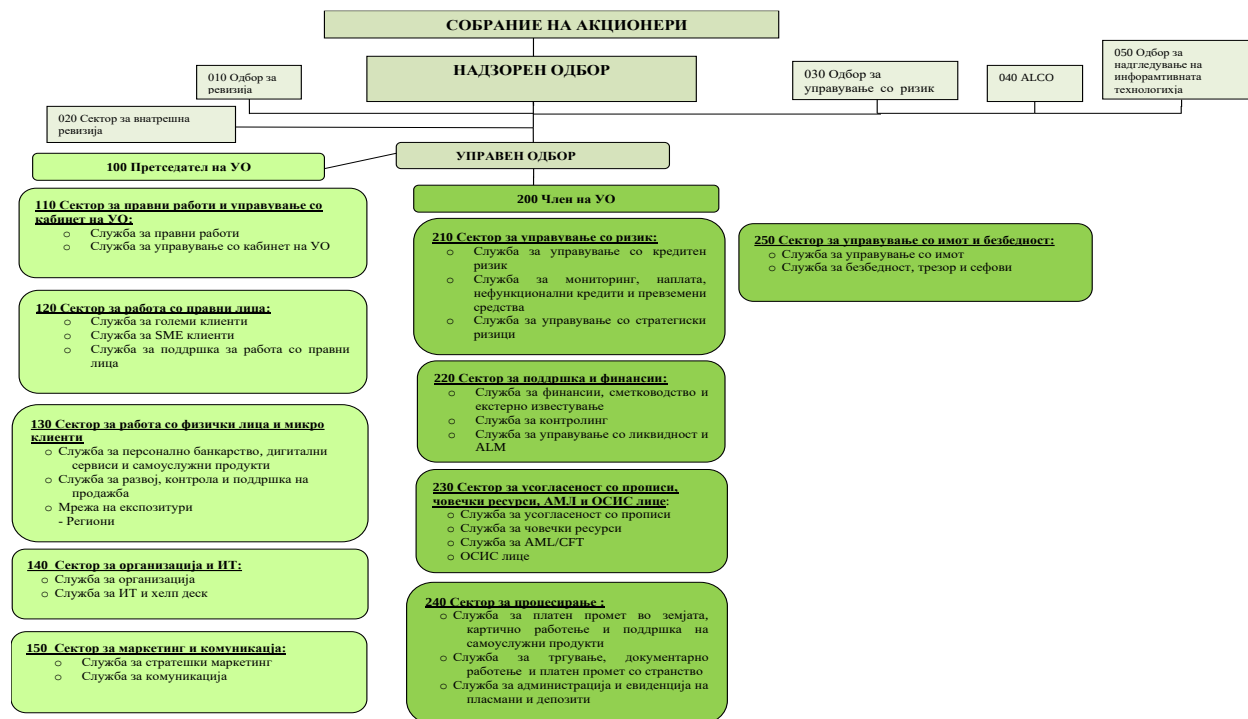
Банката промовира и еднакви можности за сите, ги почитува различностите и го цени и вреднува секој вработен независно од полот, националната припадност, расата, религијата и какви било останати определби на вработените. Банката се залага за праведна родова застапеност со висок процент на вработени жени и жени на раководни позиции. Така од вкупниот број на вработени заклучно со 31.12.2022 година, дури 67 % се жени. Во органите на Банката, односно во Надзорен одбор жените претставуваат 50 % од вкупниот број на членови, додека во Управниот одбор учеството на жени се движеше од 67 % до 100 % во текот на извештајната година.

Прилог 1: Организациона шема на Стопанска банка а.д. Битола

Прилог 2: Времена организациска шема на Стопанска банка а.д. Битола

Прилог 3: Изјава за примена на Кодексот за корпоративно управување

Во согласност со член 384-а од Законот за изменување и дополнување на Законот за трговските друштва („Службен весник на Република Северна Македонија“, бр. 290/2020, 215/2021), глава IX од Одлуката за правилата за добро корпоративно управување во банка („Службен весник на Република Македонија“, бр. 24/18, 113/19), и т.3.6 од Кодексот за корпоративно управување на Стопанска банка а.д. Битола, НО бр. 02-1575/1/П-30-1 од 28.1.2021 година, претседателот и членовите на Управниот одбор на Стопанска банка а.д. Битола, на ден 14.3.2023 година ја дадоа следната:

ИЗЈАВА за примена на Кодексот за корпоративно управување

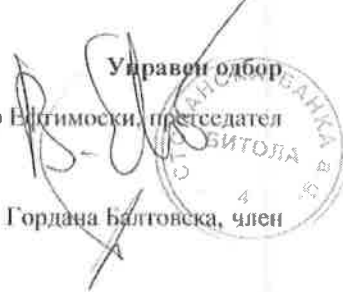
Управниот одбор на Стопанска банка а.д. Битола изјавува дека:

- Надзорниот одбор на Стопанска банка а.д. Битола на својата 2. седница, одржана на 28.1.2021 година, го усвои новиот Кодекс за корпоративно управување на Стопанска банка а.д. Битола НО бр. 02-1575/1/П-30-1 од 28.1.2021 година, и тој е јавно достапен на интернет-страницата на Банката;
- Кодексот за корпоративно управување на Стопанска банка а.д. Битола ги опфаќа правилата на надзор и управување во Банката и овозможува јасна организациска структура, со јасно дефинирани и транспарентни линии на одговорност, во согласност со законските и подзаконските прописи со кои се регулира корпоративното управување;
- Кодексот за корпоративно управување на Стопанска банка а.д. Битола доследно се применува од страна на Банката;
- Примената на Кодексот за корпоративно управување на Стопанска банка а.д. Битола е без отстапувања.

Изјавата за примена на Кодексот за корпоративно управување на Стопанска банка а.д. Битола е составен дел на Годишниот извештај за работењето на Банката за 2022 година.

д-р Владимир Витимоски, претседател

д-р Гордача Балтовска, член

Прилог 4: Изјава за примена на Кодексот за корпоративно управување

Во согласност со член 42-а од Правилата за котација на Македонска берза АД Скопје, Управниот одбор на Стопанска банка а.д. Битола, на ден 14.3.2023 година ја дава следната:

ИЗЈАВА

за усогласеност со Кодексот на корпоративно управување

Ние, членовите на Управниот одбор на Стопанска банка а.д. Битола изјавуваме дека Стопанска банка а.д. Битола во своето работење го применува Кодексот за корпоративно управување на акционерските друштва котирали на Македонска берза АД Скопје, објавен на интернет-страницата на Берзата www.mse.mk.

Стопанска банка а.д. Битола ги применува принципите и најдобрите практики на корпоративното управување предвидени во Кодексот според пристапот “примени или појасни зошто не си применил” преку пополнување на прашалници чија форма и содржина е пропишана со Кодексот.

Со оваа изјава потврдуваме дека прашалниците се објавени на СЕИ-НЕТ и на интернет-страницата на Стопанска банка а.д. Битола и дека одговорите во истите се точни и вистинити и веродостојно ја отсликуваат примената на принципите и најдобрите практики на корпоративното управување од страна на Стопанска банка а.д. Битола пропишани со Кодексот за корпоративно управување.

Управен одбор
д-р Владимир Витимоски, претседател

д-р Гордана Балтовска, член